

Mål och budget 2024 med plan 2025–2026

Innehållsförteckning

1	För ett växande Östersund!	4
2	Kommunövergripande mål och uppdrag	5
2.1	Östersunds kommun har en hållbar tillväxt där alla känner sig delaktiga i kommunens styrning och organisering	6
2.2	Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart	8
2.3	Östersund har en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad där efterfrågan på arbetskraft matchas med god tillgång av kompetens. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare som attraherar människor ifrån alla delar av Sverige och världen	11
2.4	Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv	13
2.5	Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare	16
2.6	Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv	18
2.7	Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande	20
2.8	Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn	23
3	God ekonomisk hushållning	26
4	Förutsättningar för budget 2024 och plan 2025–2026	27
4.1	Samhällsekonomi	27
4.2	Kommunernas ekonomiska situation och förutsättningar	28
4.3	Omvärldsanalys inför budget 2024	30
4.3.1	<i>Östersunds kommun har en hållbar tillväxt där alla känner sig delaktiga i kommunens styrning och organisering</i>	<i>30</i>
4.3.2	<i>Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart</i>	<i>31</i>
4.3.3	<i>Östersund har en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad där efterfrågan på arbetskraft matchas med god tillgång av kompetens. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare som attraherar människor ifrån alla delar av Sverige och världen</i>	<i>33</i>
4.3.4	<i>Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv</i>	<i>35</i>
4.3.5	<i>I Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare</i>	<i>37</i>

4.3.6	<i>I Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv</i>	41
4.3.7	<i>I Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande</i>	43
4.3.8	<i>I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn</i>	44
4.4	Östersunds kommuns befolkning	46
4.5	Östersunds kommuns ekonomiska förutsättningar	49
4.6	Östersunds kommuns finansiella förutsättningar	54
5	Sammanställning driftbudget 2024 med plan 2025–2026	58
5.1	Sammanställning driftbudget per nämnd	58
5.2.5.2	Exploateringsbudget	58
6	Sammandrag investeringsbudget 2024 med plan 2025–2026	59
6.1	Investeringsbudget i sammandrag	59
6.2	Större investeringsobjekt	61
7	Finansiell plan 2024–2026	62
7.1	Resultatbudget	62
7.2	Kassaflödesbudget	63
7.3	Balansbudget	64
8	Kommunfullmäktiges beslut	65

1 För ett växande Östersund!

Östersund är i tillväxt och vi har en lika ljus som spännande framtid framför oss. Östersunds kommun är välmående och grundekonomin stark. Vi har en nybyggaranda med befolkningstillväxt, låg arbetslöshet och ett växande näringsliv. Det, tillsammans med ordning och reda i finanserna, skapar stabila ekonomiska förutsättningar.

Östersunds kommun är nu en självklar del av den gröna industrialiseringsvåg som sveper över Sverige. Under senare tid har de positiva nyheterna avlöst varandra. De gröna etableringarna i Verksmon är de största någonsin i regionen och väntas skapa 1000 nya jobb, 18 miljarder i investeringar och ännu större inflyttning till kommunen.

Utgångsläget är på många sätt ljust men Östersunds kommun inte är opåverkad av vad som sker i omvärlden. Sveriges Kommuner och Regioner rapporterar att den samlade kommunsektorn snabbt gått från rekord- till krisår och att kommunsverige beräknas gå med stora underskott nästa år, trots att åtgärder vidtas. Liksom hushållen påverkas även kommunen av stigande priser på allt från livsmedel till drivmedel och läromedel. Stigande räntor och förändrade pensions- och löneavtal medför ökade kostnader. Inflationen urholkar dessutom skatteunderlaget, för 2024 bedöms det minska reellt i värde med 2,5 %.

Det är direkt nödvändigt att regeringen skjuter till mer generella statsstöd. Underfinansieringen av kommunerna riskerar att låta välfärden – skolan, vården och omsorgen betala priset.

Mittstyret presenterar en framåtlutad budget där vi tar sikte mot framtiden med satsningar och reformer samtidigt som åtgärder sätts in för att möta det tuffare ekonomiska läget. Budgetramarna ökar i snitt med 5,7 % och de samlade effektiviseringarna och besparingarna uppgår till drygt 86 miljoner. Budgeten bygger på balans mellan behov och ekonomiska realiteter och utgår från att överbrygga den djupaste nedgången. Vi ska behålla och utveckla kvalitén i välfärden!

Satsningar görs bland annat på att klara kompetensförsörjningen i skola och förskola och en permantering av Toleransprojektet genomförs. Det sociala arbetet för våldsutsatta förstärks liksom det med att säkerställa barnens bästa. Inom vård och omsorg påbörjas ett efterlängtat arbete med att ta bort minutjakten och pengar satsas på aktivitetssamordnare. De äldres livskvalité ska tas på allvar.

Effektiviseringarna är fördelade efter förutsättningar. Besparingarna ska ske på overhead-kostnader i den samlade organisationen. Dessa är nödvändiga att se över efter de goda åren som varit och för att freda kärnuppdragen.

Behoven av investeringar är stora och prioriteringar nödvändiga för att klara av att bygga för tillväxt på ett hållbart sätt. Välfärden, i synnerhet skola och utbildning, är Mittstyrets främsta prioritet. För 2024 ligger flera stora skolsatsningar som renovering av Treälvens och Häggenås skola, ny skola på Frösön samt färdigställandet av Ottfjällets förskola. Investeringar kommer ske i hela kommunen och inte minst inom ramen för utvecklingsprojekten i Torvalla, Lit, Häggenås och Brunflo. I arbetet med att främja lokal utveckling görs även Byapengen permanent.

När Östersund växer ska friluftslivet hänga med som en självklar del av medborgarnas möjligheter och kommunens själ. Därför satsas 10 miljoner på att utveckla stadsnära friluftsliv. I arbetet med att möta framtiden på ett hållbart sätt behöver Östersund ligga i framkant i miljö- och hållbarhetsarbetet, bland annat ska oljepannorna nu fasas ut och ytterligare miljöåtgärder vidtas.

Avslutningsvis vet vi att mycket jobb kommer att krävas, men allt talar för Östersund. Med gemensamma krafter bygger vi morgondagen. Mittstyret ser fram emot framtiden!

Niklas Daoson, Kommunstyrelsens ordförande

2 Kommunövergripande mål och uppdrag

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen besluta om mål och riktlinjer för verksamheten. I budget 2024 finns åtta kommunövergripande mål. Av dessa är tre mål genomgripande för all kommunal verksamhet:

- Östersunds kommun har en hållbar tillväxt där alla känner sig delaktiga i kommunens styrning och organisering (Ledning och styrning)
- Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart (Hållbarhet – miljömässig, social och ekonomisk))
- Östersund har en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad där efterfrågan på arbetskraft matchas med god tillgång av kompetens. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare som attraherar människor ifrån alla delar av Sverige och världen (Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare)

Fem av de kommunövergripande målen har fokus på kommunens kärnverksamhet:

- Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv (Näringsliv och tillväxt)
- I Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare (Infrastruktur)
- I Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv (Ett aktivt liv)
- I Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande (Utbildning)
- I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn (Trygghet och stöd)

De kommunövergripande målen förstärks av en politisk text som anger den politiska ambitionsnivån för respektive mål under mandatperioden.

2.1 Östersunds kommun har en hållbar tillväxt där alla känner sig delaktiga i kommunens styrning och organisering

Kommunens ledning och styrning

Med framåtanda och en vision om ett Östersund som växer, skapas en attraktiv och öppen kommun som lockar såväl människor som företag till vår region. Östersund kommuns styrning och ledning ska vara demokratisk, tillgänglig, bygga på tillit mellan medborgare, samverkansparter och medarbetare samt utgå från ett kvalitativt jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Kommunen arbetar utifrån ett helhetstänk och en samsyn mellan kommunens olika verksamheter.

Hållbar ekonomisk tillväxt är en förutsättning för en välfärd av hög kvalitet och behövs för att säkra medborgarnas försörjning och sociala trygghet. Kostnaderna i den kommunala verksamheten ska inte överstiga intäkterna eller överföras på kommande generationer. Resurserna ska i så stor utsträckning som möjligt ligga nära medborgarna, skattepengarna ska användas med förnuft och försiktighet. Nämnderna ansvarar för att verksamheterna är kostnadseffektiva och håller sig inom kommunens givna ramar.

Rysslands invasion av Ukraina, den humanitära katastrofen och instabiliteten i vår omvärld lämnar inte Östersunds kommun eller dess invånare oberörda. Stigande räntekostnader, hög inflation och ett högre kostnadsläge innebär att noggranna prioriteringar behövs för att klara av

att möta medborgares behov utifrån de ramar som hållbar ekonomi innebär. Östersunds kommun har en stark grundekonomi och nu används den styrkan för att upprätthålla kvaliteten i kommunens verksamheter, säkra kommunens tillväxt och för att mildra effekterna för medborgarna.

Flera människor ska få chansen att leva och verka i Östersunds kommun, målet är minst 75 000 invånare år 2040. För att nå målet behövs rätt förutsättningar för näringslivet, kommunikationer och bostäder. Östersund ska vara en självklar del av den gröna industrialisering som sker i Sverige. Att invånarna har ett arbete är en viktig faktor för jämlikhet i kommunen och för den enskildes frihet.

Demokratin ska stärkas och i det arbetet ingår medborgardialoger, transparens och återkoppling som vitala delar för att skapa tillit mellan kommunen och medborgarna. Östersunds kommun ska utveckla former för att ta vara på engagemanget från civilsamhället och åstadkomma förändringar. I en representativ demokrati ska samspelet mellan förtroendevalda, medborgare och tjänstepersoner hela tiden utvecklas för hög verkställighet och ökat förtroende. Barn och ungas deltagande i demokratin och kommunens arbete ska ytterligare förstärkas och särskilt beaktas.

Uppdrag

- Stärk det demokratiska systemet. KS
- Stärk barn och ungas möjligheter till påverkan och inflytande i kommunen. KS (BUN)

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning

Investeringar

Inga större investeringar är kopplade till Kommunens ledning och styrning.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Ledning och styrning				
Invånare totalt, antal	2022	64 714	Ö	N01951
Förändring i antal invånare under senaste femårsperioden, (%)	2022	3,38	Ö	N01958
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Ledarskapsindex	2022	78	Ö	U00202
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Styrningsindex	2022	78	Ö	U00203
Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%)	2021	94	M	N00667
Kan rekommendera andra att flytta till kommunen, andel (%)	2021	76	M	N00670
Kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%)	2021	86	M	N00668
Demokrati och insyn				
Delaktighetsindex, andel (%) av maxpoäng	2022	64	K	U00454
Valdeltagande i senaste kommunvalet (%)	2022	82,63	Ö	N05401
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigeval, andel (%)	2018	83	A	U17413
Förtroende för kommunens politiker, andel (%)	2021	42	M	N00665
Möjlighet att påverka politiska beslut i kommunen fungerar bra, andel (%)	2021	24	M	N00650
Invånarnas möjlighet till insyn o inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra, andel (%)	2021	21	M	N00669

2.2 Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart

Hållbarhet – Miljömässig, social och ekonomisk

Östersunds kommuns ska ha en hög ambitionsnivå och öka takten i omställningen till hållbar utveckling.

Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet ska genomsyra alla kommunens verksamheter och engagemang. Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet är FN:s 17 globala mål där varje sådant är tätt sammankopplade med de övriga. Östersund är en stolt samisk förvaltningskommun.

Hållbar utveckling innebär att dagens behov tillgodoses utan att äventyra kommande generationers behov. Ekonomisk tillväxt, social hållbarhet och miljömässig balans säkrar kommande generationers välfärd och behövs för att säkerställa försörjning och social trygghet.

I Östersunds kommun ska människan stå i centrum. Den sociala hållbarheten innebär ett jämställt och jämlikt samhälle där individer lever goda liv med likvärdiga förutsättningar. Barnkonventionen ska förverkligas i alla beslut som rör barns livsvillkor. Kommunen ska motverka mäns våld mot kvinnor genom strategiskt preventivt arbete. Kommunen ska eftersträva ett öppet samhälle med hög tolerans, där människor har växande tillit till varandra och är

delaktiga i samhällsutvecklingen. Östersunds kommun ska eftersträva minskande klyftor mellan människor, stad, landsbygder och bostadsområden.

Den miljömässiga dimensionen ska fokusera på hur kommunen huserar med naturens resurser och bidrar till utveckling utan att göra skada på natur, ekosystem eller kultur. Kommunen ska vara ett föredöme i klimatomställningen och miljöarbetet genom att bland annat vara fossilbränslefritt och klimatneutralt 2030 samt aktiva i nationella initiativ som Viable Cities och Klimatkommunerna. Kommunen ska ställa högre krav på hållbarhet vid upphandlingar för att bidra till omställning.

Kommunen ska underlätta för medborgare och företagare att agera hållbart genom en hög kunskaps- och servicenivå. Kommunen ska tillsammans med näringsliv, universitet och fristående organisationer främja utveckling, kunskap och hållbar tillväxt med nya etableringar, regemente och bostäder för alla. Arbetet med utvecklingsplaner för Torvalla, Brunflo, Lit- Häggenås kommer att fortsätta tillsammans med nya planer för hållbar utveckling av kommunens olika områden.

Uppdrag

- Utred möjligheter till ladd-förutsättningar för eldrivna båtar. KFN
- Genomför en åtgärd för koldioxidlagring. KS (TN, MSN)
- Förbättra luftkvaliteten i Östersund. TN (MSN)
- Minska risken för effektoppar genom att kartlägga kommunens anläggningar. TN (KFN)
- Öka andelen kommuninvånare som förflyttar sig med gång, cykel och kollektivtrafik. MSN
- Utveckla återbruk inom bygg- och anläggningssektorn. TN
- Arbeta för att stärka kommunens förutsättningar och förebygga psykisk ohälsa. KS

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Uppdrag	Förbättra luftkvaliteten i Östersund	TN				1 000 tkr
Uppdrag	Utveckla återbruk inom bygg- och anläggningssektorn	TN	3 400 tkr			
Uppdrag	Öka andelen kommuninvånare som förflyttar sig med gång, cykel och kollektivtrafik	MSN				750 tkr
Driftkostnad	Vintergångarna	MSN		700 tkr		
Driftkostnad	Ta fram riktlinje för ekosystem och biologisk mångfald	MSN		550 tkr	150 tkr	
Driftkostnad	Fasa ut att personalen kör privata fossilbilar och ersätta med fossilfria alternativ	KFN				240 tkr från 2025 och löpande
Driftkostnad	Åtgärdsprogrammet för luft – Luftmätning	MSN				375 tkr
Driftkostnad	Åtgärdsprogrammet för luft – Uppföljning	MSN				300 tkr
Driftkostnad	Utredning av ras och skred på Östberget	MSN	500 tkr			
Driftkostnad	Strategi Thriving Northern Cities – Koordinering och uppföljning	MSN				350 tkr

Investeringar

Arbetet med konvertering till fossilbränslefri uppvärmning är i slutfasen där investeringar kommer att göras för att fasa ut kommunens sista oljepannor. Dessutom planeras investeringar i elbilsladdare för 3,5 miljoner kronor 2024 samt reinvesteringar i både arbetsmaskiner och tunga fordon för att nå målet om en fossilbränslefri kommunorganisation 2025.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Miljömässig hållbarhet				
Fossila koldioxidutsläpp jämfört 2010	2021	-55%	Ö	Eget
Utsläpp till luft av växthusgaser, ton CO ₂ -ekv/inv	2020	2,10	A	N00401
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	2022	16	A	U00501
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	2022	82,30	K, A	U00502
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	2021	630	A	U07917
Energianvändning jämfört 2010	2021	-29%	Ö	Eget
Utsläpp till luft av PM ₁₀ . Dygn som dygnmedelvärdet överskrider miljökvalitetsnormen 50 ug/m ³ - Mätstation: Rådhusgatan (dygn/år)	2022	36	Ö	Eget
Utsläpp till luft av kväveoxider (NO _x), totalt, kg/inv	2020	7,48	A	N85047
Medelavstånd till skyddad natur, km	2021	1,60	Ö	N85084
Befolkning i kollektivtrafknära läge, andel (%)	2020	90,60	A	N07418
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	2021	39,91	K, A	U07514
Måltidssvinn, förskola, gram/ätande	2021	46	E	U50122

Måltidssvinn, grundskola, gram/ätande	2021	53	E	U50125
Information från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan fungerar bra, andel (%)	2021	66	M	N00637

Social hållbarhet

Invånare med fetma, andel (%)	2022	17	A	U01411
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	2022	69	A	U01405
Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	2022	84	A	U01473
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2022	31,10	A	N00943
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2022	39,80	A	N00945
Kvinnors medianinkomst som andel av mäns medianinkomst, andel (%)	2021	86,30	A	N00952
Invånare 16 – 84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	2022	26	A	U01413
Invånare 16 – 84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	2022	27	A	U01420
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	2022	932	A	N07403
Låg oro för att bli utsatt för våldsbrott eller hot om våld, andel (%)	2021	22	M	N00614
Anmälda brott om grov kvinnofridskränkning i kommunen, antal/100 000 inv	2022	71	Ö	N07402
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, närstående genom parrelation med offret i kommunen, antal/100 000 inv	2022	121	Ö	N07401

Ekonomisk hållbarhet

Bruttoregionprodukt, kommun (BRP), kommun, 1 000 kr/inv	2020	435	A	N03702
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	2022	5,0	A	N03127
Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)	2021	4,47	N	N00097

2.3 Östersund har en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad där efterfrågan på arbetskraft matchas med god tillgång av kompetens. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare som attraherar människor ifrån alla delar av Sverige och världen

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Kompetensförsörjningen är en nyckelfråga för att Östersunds kommun ska kunna växa och klara kommande demografiska utmaningar. Kompetensförsörjningen är avgörande för kvalitén i välfärden, inte minst inom utbildning och omsorg där stora pensionsavgångar kommer ha stor påverkan.

Kompetensförsörjningen är också en nyckelfråga för att möjliggöra för företag att växa och välja att etablera sig i regionen. För individen ger arbete möjlighet att leva ett självständigt liv och förverkliga sig själv. En förbättrad infrastruktur i regionen är avgörande för framtidens kompetensförsörjning och arbetspendling.

Östersund ska ha en attraktiv arbetsmarknad som lockar människor ifrån hela världen. En god tillgång till utbildning, språkundervisning, praktik och arbete medför att nyanlända fort kommer i arbete och är en avgörande faktor för integration. Den som flyttar till kommunen ska snabbt kunna etablera sig på arbetsmarknaden och skaffa sig en utbildning. Mångfald och människors olikheter ska ses som en tillgång i arbetslivet.

Som arbetsgivare ska Östersunds kommun ha ett ledarskap och medarbetarskap som präglas av engagemang, utveckling och professionalism. Kommunens medarbetare

ska känna sig nöjda med sin arbetssituation och ha goda möjligheter till utveckling, delaktighet och ansvar. Minskad sjukfrånvaro eftersträvas kontinuerligt i kommunens arbetsgivarroll. Östersunds kommun ska erbjuda sina anställda god arbetsmiljö, stödfunktioner som behövs i verksamheterna och en väl utbyggd IT-infrastruktur.

Ett aktivt och nära samarbete mellan kommunen, näringslivet, universitetet, grundskola och gymnasium är avgörande för en lyckad kompetensförsörjning både på kort och lång sikt. Företag från olika delar av näringslivet ska bjudas in att delta i utformningen av yrkes- och vuxenutbildningar och ges möjlighet att informera om sina behov av arbetskraft.

Östersunds kommun ska bedriva ett aktivt tillgänglighetsarbete för att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut i arbetslivet och samhället i övrigt. Östersunds kommun ska också arbeta långsiktigt och strategiskt med jämställdhet och mångfaldsfrågor för att riva hinder förknippade med normer och motverka icke-jämställda strukturer. Ett systematiskt arbete ska bedrivas för att öka andelen kvinnor i mansdominerade yrken samt andelen män i kvinnodominerade yrken.

Uppdrag

- Samordna och stärk kommunens kompetensförsörjning. KS
- Säkerställ att kommunens vuxenutbildning tillgodoser kommunens behov av kompetensförsörjning på lång sikt. SAN (KS)
- Säkerställ uppföljning av krav i upphandlingar inom ny- och ombyggnationer. TN

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Driftkostnad	SBF 110:8 Regler för brandlarm. Lag (2003:778) om skydd mot olyckor	KS AOF				1 500 tkr
Driftkostnad	MSBFS 2016:7 Föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser; Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 2 kap 2 § och 4§	KS AOF				100 tkr
Driftkostnad	Förordning (2007:19) om PCB m.m	KS AOF				5 000 tkr
Driftkostnad	ELSÄK-FS 2022:3	KS AOF	15 000 tkr	15 000 tkr		
Driftkostnad	NIS 2, informationssäkerhet	KS		100 tkr	600 tkr	
Prisjustering	Nytt avtal Benify	KS				450 tkr
Volymökning	Ökat friskvårdsbidrag via Benify	KS				2 500 tkr
Prisjustering	Nytt avtal Stratsys	KS				350 tkr
Driftkostnad	System för E-arkiv	KS				350 tkr
Driftkostnad	System för tjänstekort	KS				2 500 tkr
Driftkostnad	System för scanning	KS				800 tkr
Driftkostnad	System för E-signering	KS				800 tkr
Driftkostnad	Tjänst för säker informationshantering	KS				700 tkr
Driftkostnad	Tomma lokaler	KS AOF	17 155 tkr			
Driftkostnad	Överföring ram från SAN – Receptionist i nya Kommunhuset	KS				516 tkr

Investeringar

Under Kompetensförsörjning redovisas investeringar till ett värde av drygt 258 miljoner kronor varav de största investeringsposterna motsvaras av fastighetsinvesteringar. Här återfinns renoveringen av Rådhuset, investeringar inom systemförvaltning och IT-arkitektur samt underhåll av fastigheter.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Kompetensförsörjning				
Årsarbetare, totalt kommunalt anställda, antal	2022	5 181	Ö	N00098
Nya tillsvidareanställda månadsavlönade, kommun, andel (%)	2022	13	Ö	N00215
Arbetad tid utförd av tillsvidareanställda månadsavlönade, kommunalt anställda, andel (%)	2022	80	Ö	N00203
Anställda utrikes födda, kommun, balanstal	2021	1,18	Ö	U00217
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	2022	72	A	N00209
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Totalindex	2022	77,42	Ö	U00200
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Motivationsindex	2022	77	Ö	U00201
Sjukfrånvaro kommunalt anställda	2022	8,70	Ö	U00090
Övriga nyckeltal				
Bra bemötande vid kontakt med tjänsteperson i kommunen, andel (%)	2021	88	K, M	N00640
Att få svar på frågor till kommunen fungerar bra, andel (%)	2021	77	K, M	N00647

Digital mognad

Tomma lokaler i kvadratmeter	2022	X	Ö	Eget
Akut underhåll hyresgenererat, kr/kvm	2023	X	E	Eget
Planerat underhåll hyresgenererat, kr/kvm	2023	X	E	Eget
Akut underhåll via andra medel, kr/kvm	2023	X	E	Eget
Planerat underhåll via andra medel, kr/kvm	2023	X	E	Eget

2.4 Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv

Näringsliv och tillväxt

En hållbar tillväxt och ett gott företagsklimat är grundläggande förutsättningar för kommunens välfärd och säkrar invånarnas möjligheter till sysselsättning, försörjning och social trygghet. Östersund ska vara attraktivt för inflyttning och för företag att etablera sig i. Att det är enkelt att starta och driva företag i kommunen och att det inom kommunorganisationen finns en förståelse för näringslivets behov skapar utrymme för växande företag och innovation. En växande kommun för med sig arbetstillfällen, nya invånare och skatteintäkter som garanterar en välfärd av högsta kvalitet. Östersunds kommun har ett mål om att vara minst 75 000 invånare år 2040.

Bristerna i Jämtlands infrastruktur utgör ett tillväxthinder för regionens utveckling. En förbättrad kollektivtrafik och infrastruktur är avgörande för framtidens tillväxt. Resttiderna mellan Östersund och Stockholm med tåg måste kortas och är nyckelfråga för kommunen att driva framåt.

För att nå målen ska kommunen vara en utvecklingspartner och möjliggörare för ett blomstrande näringsliv. I sin

myndighetsutövning ska kommunen inom givna ramar pröva ett ja före ett nej. Östersunds kommun ska också bli den bästa kommunen för kvinnor att vara företagare i och verka för att andelen kvinnor som driver företag ökar.

Östersund ska vara en attraktiv evenemangsstad där det arrangeras kultur- och idrottsevenemang i världsklass. Genom att erbjuda en hög livskvalitet kan Östersunds kommun attrahera inflyttning och nya etableringar ifrån övriga landet och världen.

För att möjliggöra tillväxt ska Östersunds kommun fortsätta planera för ökad tillgång till industri- och verksamhetsmark samt mark för bostadsbyggande i olika former och prisklasser. Arbetet med utvecklingsplaner för Torvalle, Brunflo, Lit-Häggenås samt fler kommande planer är viktiga för hela kommunens tillväxt. Stads kärnan ska utvecklas bland annat genom en ny detaljplan för Gustav III:s torg och Östersundslänken som kommer att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig.

En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, skola, boende och välfärd är en viktig del av Östersunds kommuns tillväxt. Jordbrukets produktion av livsmedel är grunden för en tryggad livsmedelsförsörjning och det lokala småskaliga mathantverket. Kommunen ska därför öka andelen lokala livsmedel som används i de kommunala verksamheterna. Östersunds kommun är stolta

över utnämningen till Creative City of Gastronomy och att vara en del av Creative Cities Network.

Samverkan mellan kommunal verksamhet och civilsamhället; föreningar, ideella organisationer, byutvecklingsgrupper och näringsliv är alla en viktig del av den gemensamma utvecklingen. Östersunds kommun ska utveckla former för att ta tillvara civilsamhällets engagemang.

Uppdrag

- Förbättra kvinnors förutsättningar för företagande i kommunen. KS
- Behålla kvalitet och kompetens inom flyktingmottagandet. SAN
- Säkerställa ändamålsenlig användning av det kommunala bostadsinnehavet. TN, VoN, SAN, KS

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Uppdrag	Förbättra kvinnors förutsättningar för företagande i kommunen	KS	250 tkr			
Uppdrag	Behålla kvalitet och kompetens inom flyktingmottagandet	SAN				1 200 tkr
Driftkostnad	Byapeng	KS				400 tkr
Driftkostnad	Utvecklingsplan Brunflo	KS	500 tkr			
Driftkostnad	Utvecklingsstrategi Lit och Häggenås	KS	500 tkr			

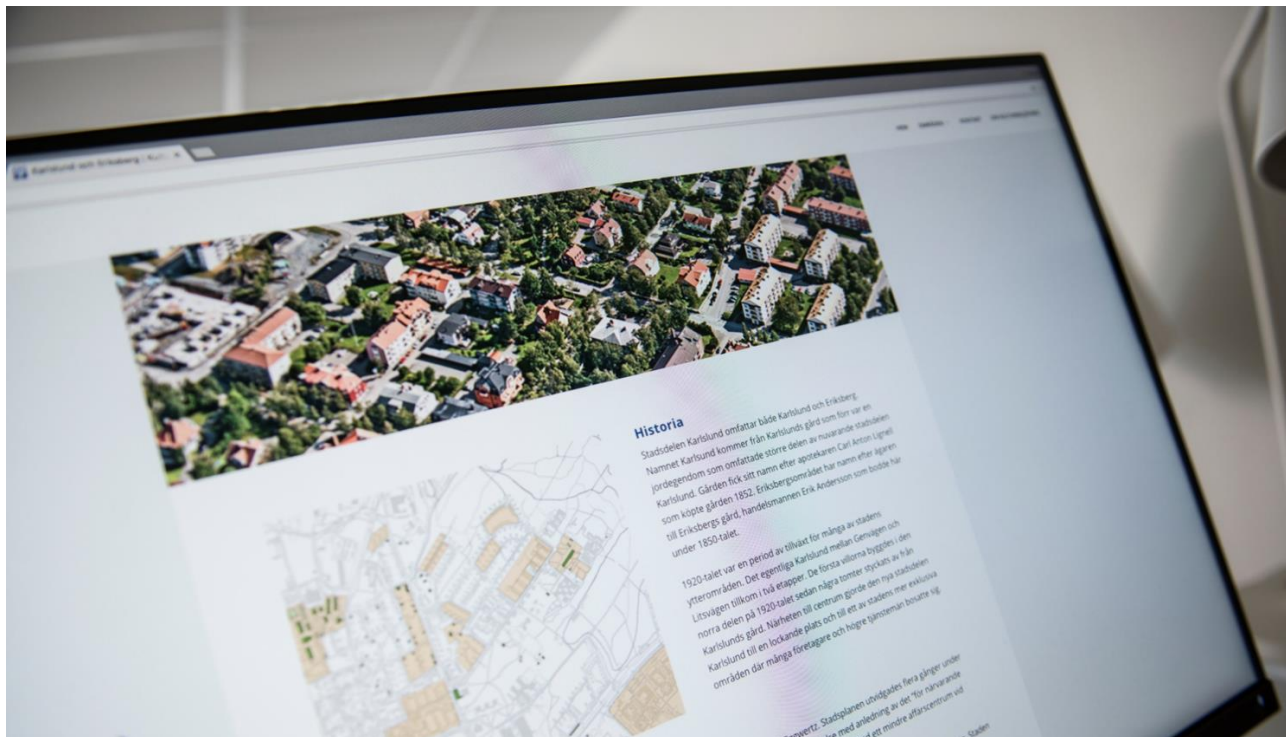
Investeringar

Inga större investeringar är kopplade till Näringsliv och tillväxt.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Näringsliv och utveckling				
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) – Totalt, NKI	2022	79,84	K, A	U07451
Bra tillgång till kommunal service utanför kommunens centralort, andel (%)	2021	81	M	N00558
Arbete				
Förvärvsarbetande invånare 20 – 64 år, andel av befolkning, (%)	2021	82,96	A	N00914
Demografisk försörjningskvot	2022	0,80	A	N00927
Arbetslöshet 16 – 24 år i kommunen, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft	2022	7,56	E	N03927
Arbetslöshet 16 – 64 år i kommunen, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft	2022	4,97	E	N03932
Långtidsarbetslöshet 25–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	2022	2,50	A	N03926
Invånare 16 – 24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	2021	4,50	A	N02797
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	2020	76,12	A	N17434
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%)	2022	46	K	U40455
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20–64 år, vistelsetid 4–6 år, andel (%)	2021	62,16	A	N02994
Egenföretagare andel av förvärvsarbetande dagbefolkning	2021	8,2	Ö	N00996
Bostad				
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	2022	9,53	A	N07907
Färdigställda bostäder i flerbostadshus under året, antal/1000 inv	2022	1,58	Ö	N07906
Färdigställda bostäder i småhus under året, antal/1000 inv	2022	0,80	Ö	N07905
Integration				
Kommunens arbete för att förbättra integration och delaktighet i samhället fungerar bra, andel (%)	2021	44	M	N00653

2.5 I Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare

Infrastruktur

Östersunds kommun har som mål att bli minst 75 000 medborgare till år 2040. Samhällsplaneringen ska utgå från att tillväxten ska fördelas jämnare över hela kommunen, samtidigt som sociala klyftor ska minska. I Östersunds kommun ska stad och land utvecklas tillsammans och i takt. Det säkerställer likvärdig tillgång till boende, kommunikationer, samhällsservice och offentliga mötesplatser så att den lokala utvecklingen av näringslivet samt byggande på landsbygden främjas. Kommunens alla vattennära miljöer har ett särskilt attraktionsskapande värde för medborgare och besökare vilket ska tas i beaktande vid den långsiktiga planeringen för tillväxt i hela kommunen.

En väsentlig del i infrastrukturen är att kommunal servicenärvaro finns på serviceorter och servicepunkter. Fortsatt utbyggnad av bredband, fungerande kollektivtrafik och infrastruktur för modern och fossilfri bilism ska finnas i hela kommunen.

Bristerna i Jämtlands infrastruktur utgör ett tillväxthinder för regionens utveckling. En förbättrad kollektivtrafik och

infrastruktur, med framför allt snabbare restid mellan Östersund och Stockholm med tåg, är avgörande för framtidens tillväxt. Även en fungerande flyginfrastruktur är nödvändig för tillväxten.

Östersunds kommun ska arbeta för god robusthet vad gäller grundläggande samhällskritisk infrastruktur som energi- och vattenförsörjning, hållbara transporter och avfall. Detta blir särskilt viktigt i en orolig omvärld och är en förutsättning för att hela Östersunds kommun ska fortsätta växa på ett smart och hållbart sätt. Kommunen ska också möjliggöra för infrastruktur som inte är kommunalt driven.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande, för människors hälsa, hållbar utveckling, livsmedels- och energiproduktion. Östersunds kommun ska säkerställa god vattenkvalitet och ska arbeta med att ha en trygg beredskap för en reservtåkt.

Det ska vara enkelt att resa till Östersunds stad. En del handlar om utvecklad kollektivtrafik och pendlarparkeringar.

Uppdrag

- Utveckla ett hållbart och systematiskt brottsförebyggande arbete. KS
- Öka kännedomen om miljö- och hälsostörande ämnen genom att undersöka förekomsten av miljögifter i sjöar och vattendrag. MSN
- Utarbeta metod för att stötta kommunens krisstab med Kris-GIS. MSN, KS
- Utveckla primärkartan. MSN

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Uppdrag	Öka kännedom om miljö- och hälsostörande ämnen genom att undersöka förekomsten av miljögifter i sjöar och vattendrag	MSN	250 tkr			
Uppdrag	Utveckla primärkartan, intäktstapp på grund av lagförändring	MSN				500 tkr
Uppdrag	Utveckla primärkartan, underfinansiering	MSN				500 tkr
Driftkostnad	Lag om kommuners ansvar att arbeta brottsförebyggande	KS				900 tkr
Driftkostnad	Väktarkostnader	KS				1 000 tkr
Volymökning	Ökade driftkostnader på grund av tillkommande ytor och objekt	TN				2 960 tkr
Volymökning	Riktlinje för drift av gator, vägar och parkeringar	TN				5 000 tkr
Driftkostnad	Husbilscampingen	TN				46 tkr
Driftkostnad	Offentlig toalett i Torvalla	TN				130 tkr
Driftkostnad	Ökade kapitalkostnader 2024	TN				4 100 tkr

Investeringar

Mål två omfattar kommunens samhällsbyggnadsprocesser där en stor del av kommunens såväl skatte- som intäkt- och taxefinansierade investeringar återfinns. Inom gata och park planeras det för investeringar på cirka 92 miljoner kronor varav Östersundslänken och trafikplats Odensskog är stora poster. Vatten och avlopp omfattas av investeringar på cirka 286 miljoner kronor. Här görs stora investeringar i form av ett nytt vattenverk, sanering av ledningsnät och utökning av verksamhetsområden i Fåker och på Annersia.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Fysisk planering				
Handläggningstid (median) från när ansökan betraktas som fullständig till beslut för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus, antal dagar	2021	16	K	U00811
Miljö och samhällsskydd				
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	2021	18,37	A	N85051
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	2021	7,27	A	N85052
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	2021	92,86	A	N85053
Infrastruktur				
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel %	2021	43	A	U07414
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare	2021	432	K, A	U07801
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	2022	94,40	A	N07900
Nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer, andel (%)	2021	70	K, M	U07505
Utbudet av återvinningscentraler i kommunen är bra, andel (%)	2021	83	M	N00634
Möjligheterna att enkelt kunna göra längre resor från kommunen utan bil är bra, andel (%)	2021	59	M	N00574
Möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik för vardagliga resor är bra, andel (%)	2021	64	M	N00572
Möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik till fritidsaktiviteter är bra, andel (%)	2021	49	M	N00573

2.6 | Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv

Ett aktivt liv

Östersunds kommun har ett rikt och tillgängligt kulturutbud som skapar en känsla av gemenskap i en växande kommun. Tillgången till en meningsfull och aktiv fritid ska vara tillgänglig på lika villkor för alla invånare. Utbudet ska omfatta såväl kulturella som idrottsliga upplevelser.

Östersund ska vara en stad där kulturella upplevelser är ständigt närvarande och där gatubilden inbjuder till aktiviteter. Kommunen och övriga samhällsaktörer ska tillsammans främja kulturella initiativ både i staden och på landsbygden. Invånarna i hela kommunen ska ha goda möjligheter att uppleva och skapa kultur. Möjligheterna att ta del av professionell kultur, som utställningar och konsthantverk, ska vara goda.

I Östersunds kommun går elit- och breddidrott hand i hand. Kommunens utbud och samlade kunskap gör Östersund attraktiv för evenemang. Flera evenemang i kombination med en växande befolkning leder till att efterfrågan på anläggningar och lokaler ökar. Kommunen behöver arbeta för en lösning som möjliggör bästa användande av anläggningarna.

Spontanidrott, möjlighet till rörelse, friluftsliv och rekreation ska vara en viktig del av kommunens samhällsplanering. I Östersunds kommun ska det alltid vara nära till naturupplevelser. Friluftslivet är en del av Östersunds unika själ. Östberget ska fortsätta utvecklas för aktiviteter året runt med mountainbike, downhill och vandringleder. Kommunen ska tillsammans med övriga samhällsaktörer utvecklas till en attraktiv upplevelsekommun.

Fritidsgårdsverksamheten behöver hela tiden utvecklas i takt med samtiden. Aktiviteter och utbud ska anpassas efter ungdomars behov och intressen. Fritidsgårdarna ska utvecklas tillsammans med en satsning på ett mobilt team och kulturskolan. Fritiden ska vara meningsfull och tillgänglig för alla ungdomar i hela kommunen.

Stödet till föreningar och folkbildning ska värnas och utvecklas. Samverkan, dialog och föreningsengagemang är ledord. Biblioteken är viktiga för folkbildningen och kulturen.

Uppdrag

- Öka inkludering genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv inom föreningslivet. KFN
- Främja utveckling av det stadsnära friluftslivet. KFN (KS, TN)
- Stärk Östersunds profilering som evenemangsstad. KS

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Volymökning	Torvalla aktivitetspark, nybyggd anläggning	TN	560 tkr	590 tkr	206 tkr	
Volymökning	Aktivitetssamordnare SÄBO	KFN				1 100 tkr
Prisjustering	Utökat bidrag till Djur- och kulgården	KFN				180 tkr
Prisjustering	Hysesbidrag Östersunds brädklubb	KFN				70 tkr
Driftkostnad	Underhåll av befintliga spontanidrottsytor	KFN				100 tkr
Driftkostnad	Förlängning Idéburet offentligt partnerskap – IOP. Idag "Utveckling Torvalla" med Rädda barnen	KFN	1 025 tkr			
Driftkostnad	Mötesplats ungdomar och unga vuxna i Torvalla	KFN				2 500 tkr
Driftkostnad	Gratis mensskydd i sporthallar, på badhus och fritidsgårdar	KFN				104 tkr
Driftkostnad	Kapitalkostnader för "Utvecklingsplan Torvalla"	KFN				827 tkr
Driftkostnad	Kapitalkostnader för investeringar 2023	KFN				420 tkr
Driftkostnad	Överföring ram från BUN – Överflyttning av personal	KFN				200 tkr

Investeringar

Östersund har under tidigare år gjort stora investeringar genom att anlägga arenor och anläggningar för sport och fritid vilket medför ett löpande reinvesteringsbehov. Under 2024 investeras ca 10 miljoner kronor i bland annat en fritidsgård i Valla samt 8 miljoner kronor i en konstgräsplan i Torvalla. Under 2024 kommer även en investering i utveckling av friluftslivet samt utvecklingsplaner i Lit och Häggenås att genomföras.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Kultur, fritid och turism				
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7 – 20 år	2021	31,88	K	U09800
Aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 inv 0–18 år	2021	14,70	K	N09805
Kostnad kulturverksamhet, kr/inv	2021	1 309	Ö	N09102
Nettokostnad Idrotts- och fritidsanläggningar, kr/inv	2021	1 723	Ö	N09021
Nettokostnad fritidsgårdar, kr/inv	2021	327	Ö	N09020
Kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet är bra, andel (%)	2021	67	M	N00594
Bra möjlighet att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar, andel (%)	2021	78	M	N00596
Invånare 16–84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%)	2022	69	Ö	U01429
Invånare 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%)	2022	49	Ö	U01425

2.7 I Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande

Utbildning

Ledorden i hela kommunens skolutveckling är lärande, trygghet och likvärdighet. Varje elev ska klara kunskapsmålen och nå sin fulla potential. Det är därför centralt att alla barn, unga och vuxna får det stöd som behövs. Östersunds kommun ska tillhöra de bästa skolkommunerna i Sverige.

I kommunen ska inte faktorer som bostadsort, bakgrund eller föräldrars utbildningsnivå spela roll för elevernas studieresultat. Alla kommunens skolor ska vara likvärdiga och kommunen ska säkerställa att skolor finns såväl i staden som på landsbygden. Skolorna på landsbygden fyller en viktig funktion för inflyttning och en levande landsbygd.

Kommunen ska prioritera den strategiska kompetensförsörjningen genom dialog mellan parterna för en bättre arbetsmiljö och ökad kompetensutveckling. Östersunds kommun ska aktivt jobba för att hantera den nationella lärarbristen och testa olika vägar för att nå rätt kompetens på rätt plats i verksamheterna.

Barn- och elevhälsan har en viktig roll i att förebygga och fånga upp psykisk ohälsa och problematisk skolfrånvaro. Ett arbete ska genomföras för att erbjuda alla elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar bättre förutsättningar att klara sina studier. Elever med en autismdiagnos ska få sina behov tillgodosedda och erbjudas stöd.

I förskolan ska fokus ägnas åt barnens lek, lärande och trygghet. Kommunen ska säkerställa att det finns en kontinuitet och flerspråkighet i personalgruppen, för ökad kvalitet i undervisningen. Projektet huspoolare ska fortsätta att utvecklas för att säkra bemanningen på förskolorna. Den anpassade grundskolan är betydelsefull för likvärdigheten och en integrerad del av grundskolestrukturen.

I grundskolan ska mer resurser gå till undervisningen i klassrummen när skolstrukturen är långsiktig, ändamålsenlig och hållbar. Rektorernas tydliga mandat att prioritera det pedagogiska ledarskapet och systematiskt kvalitetsarbete ska ge effekter i form av bättre undervisningskvalitet och arbetsmiljö för både barn, elever och lärare. Skolan ska motverka mobbing och utsatthet hos elever med stöd i beprövade metoder.

Alla elever på låg- och mellanstadiet ska erbjudas fritidsverksamhet på lika villkor med både läxhjälp och fysisk aktivitet i stimulerande skolgårdsmiljöer.

Jämtland Gymnasieförbund är avgörande för övergången till högre studier och vuxenutbildning ger möjligheter för omskolning senare i livet. Detta för att tillgodose individens, arbetsmarknadens och samhällets krav på ökad kompetens. Kommunen ska ligga i framkant gällande utbud av utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov. Samverkan med universitet och högskolor är av avgörande betydelse för att öka andelen elever som går vidare till högre studier.

Uppdrag

- Förbättra förskolstrukturen BUN
- Förbättra skolstrukturen BUN
- Förbättra tillgången till skolplatser i elevernas geografiska närhet BUN
- Utred förutsättningar för att starta en resursskola BUN
- Samordna och utveckla insatser som främjar arbetet med yrkeshögskoleutbildningar SAN (KS)

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Driftkostnad	HÖK 21 – Strategisk kompetensförsörjning	BUN				2 000 tkr
Driftkostnad	Resursgrupp Östbergsskolan	BUN				2 400 tkr
Driftkostnad	Utredning och utökat centralt särskilt stöd	BUN				500 tkr
Driftkostnad	Huspoolare	BUN				4 000 tkr
Driftkostnad	HÖK 21 – Utökad ledningsresurs grundskola	BUN				4 000 tkr
Driftkostnad	Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	BUN				450 tkr
Driftkostnad	Max 25 elever i F-3	BUN				1 000 tkr från 2025 och löpande
Driftkostnad	Toleransprojekt	BUN				1 000 tkr
Driftkostnad	El Sistema – Utvecklingsplan Torvalla	KFN				1 490 tkr
Driftkostnad	Gratis mensskydd i den kommunala grundskolan	BUN				176 tkr
Driftkostnad	Överföring av ram till SAN – ”Förälder Östersund”	BUN				-50 tkr
Driftkostnad	Överföring av ram till SAN – ”Skolfam”	BUN				-134 tkr
Driftkostnad	Överföring av ram till KFN – Överflyttning av personal	BUN				-200 tkr

Investeringar

Här återfinns kommunens processer inom utbildning och livslångt lärande. En för Östersund historisk satsning genomförs nu på kommunens skolor och förskolor där investeringar på ca 99 miljoner kronor är planerade under 2024 och kommer att rendera ytterligare investeringar de kommande tio åren. Dessa investeringar är kopplade till målet för Kompetensförsörjning där processen för lokal- och fastighetsförsörjning återfinns.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Förskola				
Förskolan fungerar bra i kommunen, andel (%)	2021	88	M	N00530
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn	2021	161 961	K	N11008
Personaltäthet, inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, lägeskommun, antal	2022	5,0	K	N11102
Förskollärartäthet: antal barn/lärare med förskollärarlegitimation, lägeskommun	2022	11,5	Ö	N11811
Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, (%)	2021	12,69	N	N11024
Effektivitetsindex förskola	2021	48	E	U11901
Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	2022	89,40	A	N11800
Grundskola				
Grundskolan fungerar bra i kommunen, andel (%)	2021	77	M	N00531

Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	2022	71,50	K	N15452
Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	2022	88,40	K	N15485
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	2022	84,40	K	N15436
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	2022	85,33	K, A	N15428
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	2021	82,80	A	N15533
Elever i åk 5: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	2021	84,7	Ö	N15557
Elever i åk 9: Jag har studiero på lektionerna, positiva svar andel (%)	2021	59,5	Ö	N15532
Elever i åk 9 med lägst betyget E i idrott och hälsa, kommunala skolor, andel (%)	2022	93,20	K	N15722
Kostnad grundskola F-9 hemkommun, kr/elev	2021	110 453	K	N15027
Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, (%)	2021	-1,76	N	N15001
Effektivitetsindex grundskola	2021	40	E	U15900
Nettokostnadsavvikelse fritidshem inkl. öppen fritidsverksamhet, (%)	2021	-5,78	N	N13020
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	2022	68,15	Ö	N15814
Anpassad grundskola				
Kostnad grundsärskola hemkommun, kr/elev	2021	517 900	Ö	N18027
Lärare/pedagogisk personal med specialpedagogisk högskoleexamen i särskolan, andel (%)	2022	43,6	Ö	N18019
Gymnasieskola				
Gymnasieskolan fungerar bra i kommunen, andel (%)	2021	89	M	N00532
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	2022	75,06	K	N17467
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel	2022	70,24	K, A	N17461
Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev	2021	117 251	K	N17005
Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola, (%)	2021	-6,52	N	N17001
Gymnasieelever med indraget studiestöd pga. ogiltig frånvaro, hemkommun (%)	2022	6,70	K	N17625
Övriga nyckeltal				
Elever på SFI som klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)	2021	41,47	K	N18409
Elever i musik- eller kulturskola, 6-15 år, andel (%)	2019	10,59	K	N09890
Invånare 25 – 64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	2021	46,39	A	N01982
Bra möjlighet för kommunens invånare att bo kvar och genomföra eftergymnasiala studier, andel (%)	2021	93	M	N00557

2.8 I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn

Trygghet och stöd

Östersunds kommun ska erbjuda stöd, vård och omsorg av hög kvalitet som ger invånarna möjlighet till att leva självständiga liv.

Äldreomsorgen ska utvecklas och minutjakten ska ersättas av ett tillitbaserat ledarskap där bemötandet har en avgörande betydelse. Tidiga och förebyggande insatser prioriteras för bättre hälsa och livskvalité. I kommunen ska äldre möta bekanta ansikten och därför behöver arbetet med kontinuiteten förstärkas.

Moderna hjälpmedel och digitalisering ska användas för ökad frihet, tillgänglighet och självbestämmande i den egna vardagen. Kvalitativa insatser ska genomföras för att underlätta omsorgstagare och anhörigas kontakter med kommunen. Anhörigas perspektiv ska tas på stort allvar i den kommunala och fristående verksamheten.

Kommunen behöver utveckla utbudet av bostäder för äldre och LSS i hela kommunen och gärna i samverkan med grannkommunerna för att skapa bästa möjliga lösningar. De olika utförare av omsorg, som kommunen har idag, kommer att vara viktiga pusselbitar för kvalitet och valfrihet.

Maten ska ses som en del av en trygg och väl fungerande omsorg och ska hålla hög kvalitet med en större andel lokala samt ekologiska råvaror.

Att Östersunds kommun är tillgänglig för alla och att stödet till personer med funktionsnedsättningar håller hög kvalitet, är avgörande för att säkerställa likvärdiga livsvillkor. En viktig del av servicen till medborgarna är att goda möjligheter finns till samverkan mellan kommunen och civilsamhället samt att naturliga mötesplatser finns där människor kan mötas oavsett ålder, funktionsnedsättning eller livssituation.

Kommunen ska prioritera och aktivt motverka fattigdom hos utsatta grupper. Skyddet för utsatta barn ska stärkas och ökningen av orosanmälningar gällande barn ska ges särskild uppmärksamhet. Alla barn ska ha likvärdiga möjligheter till trygghet och en meningsfull fritid. En tilltagande psykisk ohälsa bland ungdomar behöver aktiva långsiktiga insatser. Kommunen ska arbeta mot våld i nära relationer, både genom ökad kunskap i organisationen, genom förebyggande arbete, samverkan med andra aktörer och genom "Team våld i nära relation".

Kommunen ska använda olika åtgärder för att stödja invånare som står utanför arbetsmarknaden. Egen försörjning ger individen möjlighet att leva ett självständigt liv och förverkliga sig själv.

Socialtjänsten ska följa samhällsutvecklingen, arbeta förebyggande och fördjupa samarbetet med skolan/barn och elevhälsan, polisen, regionen, kvinnojouren och andra samhällsaktörer. Ett utvecklat samarbete möjliggör tidiga upptäckter och möjligheter till rätt insatser.

Uppdrag

- Öka förutsättningarna för att säkerställa barns säkerhet och skydd. SAN
- Implementera bostad först. SAN (TN, VON, KS, MSN)
- Utred förutsättningar för en bra digital infrastruktur på alla särskilda boenden. VON, KS, TN
- Utveckla ytterligare samverkansformer mellan Östersunds kommun och Region J/H kopplat till psykiatri och primärvård. VON, SAN, BUN
- Utred och skapa förutsättningar för minskad minutjakt inom hemtjänsten. VON
- Ta fram en 10-årig plan som tydliggör hur de delavsnitt som avser Vård- och omsorgsnämndens målgrupper i kommunens styrdokument "Strategi för bostadsförsörjning 2021-2025" ska förverkligas. KS, MSN, TN, VoN

Driftbudget (justering)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2024	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Varaktig ramökning
Uppdrag	Öka förutsättningarna för att säkerställa barns säkerhet och skydd	SAN				2 400 tkr
Uppdrag	Utred och skapa förutsättningar för minskad minutjakt inom hemtjänsten	VON	350 tkr			
Prisjustering	Försörjningsstöd	SAN	12 000 tkr			14 000 tkr från 2025 och löpande
Driftkostnad	Barnets bästa när vård enligt LVU upphör, t.ex Lilla hjärtat	SAN				600 tkr
Driftkostnad	Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	SAN				2 000 tkr
Volymökning	Utökad nämnd	SAN				660 tkr
Prisjustering	Arvoden till familjehem	SAN				2 000 tkr
Prisjustering	Nytt avtal placeringar	SAN				4 500 tkr
Driftkostnad	Överföring ram till KS – Receptionist i nya Kommunhuset	SAN				-516 tkr
Driftkostnad	Överföring ram från BUN – "Förälder Östersund	SAN				50 tkr
Driftkostnad	Överföring ram från BUN – "Skolfam"	SAN				134 tkr
Volymökning	Ökad dagtäckning för äldre inom LSS	VON				31 725 tkr

Investeringar

Mål sex omfattar kommunens ansvar för vård och omsorg och de investeringar som kommer att genomföras inom detta område är främst kopplade till målet för Kompetensförsörjning där processen för lokal- och fastighetsförsörjning återfinns. Under 2024 kommer det bland annat att investeras 60 miljoner kronor i brandsäkerhetsåtgärder i kommunens befintliga LSS- och SoL-bostäder samt ersättningsbostäder och helt nya LSS-bostäder.

Nyckeltal	Senaste år	Senaste värde	Källa	Kolada mått ID
	Jmf riket	Trend		
Individ och familjeomsorg				
Socialtjänstens stöd och hjälp till utsatta personer fungerar bra i kommunen, andel (%)	2021	52	M	N00536
Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - förbättrad situation, andel (%)	2022	73,68	K	U30453
Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv	2021	5 453	K	N30101
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	2021	29,63	N	N30001
Invånare 0 – 19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	2021	5,60	A	N02904
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat förs.stöd, andel (%)	2022	67	K	U31462
Väntetid i antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd, medelvärde	2022	15	K	U31402
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	2021	0,93	A	N31816
Effektivitetsindex ekonomiskt bistånd	2021	24	E	U31904
Äldreomsorg				
Äldreomsorgen fungerar bra i kommunen, andel (%)	2021	57	M	N00533
Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+	2021	261 939	K	N20048
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	2021	3,34	N	N20900
Fallskador bland personer 80 +, 3-årsm, antal/ 1000 inv	2021	69	A	N20402
Invånare 65 + med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	2022	8,8	Ö	N21700
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	2022	87	K	U21468
Effektivitetsindex äldreomsorg	2021	39	E	U20900
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	2022	18	K	U21401
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	2022	75	K	U23471
Brukarbedömning hemtjänst omsorg – hälsotillståndet, andel (%)	2022	40	Ö	U21447
Kvalitetsaspekter särskilt boende äldreomsorg, andel (%) av maxpoäng	2022	45	K	U23488
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medel	2022	68	K	U23401
Sjuksköterskor/plats i boende för särskild service för äldre, vardagar, antal	2022	0,06	K	U23490
LSS				
Kommunens verksamhet för personer med funktionsnedsättning fungerar bra i kommunen, andel (%)	2021	77	M	N00535
Väntetid i antal dagar från beslut till insats avseende boende enl. LSS § 9.9, medelvärde	2022	77	K	U28418
Kostnad funktionsnedsättning totalt (SoL, LSS, SFB), minus ersättning från FK enl SFB, kr/inv	2021	14 463	K	N25018
Brukarbedömning boende LSS totalt - Brukaren trivs alltid hemma	2022	79,51	K	U28570
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	2022	73	K, A	U28532
Effektivitetsindex LSS boende och daglig verksamhet	2020	64	E	U28900

3 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. När det gäller verksamhetsperspektivet handlar det om att kommunens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt där det finns ett samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter som går att följa upp. God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv innebär bland annat att varje generation måste bära sina egna kostnader för den konsumtion som den nyttjar.

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och en Riktlinje för God Ekonomisk Hushållning beslutades 2018-12-17.

Följande riktvärden ligger till grund för bedömning av god ekonomisk hushållning i Östersunds kommun:

Finansiella mått

- Det årliga resultatet ska i genomsnitt uppgå till minst 2 % av skatteintäkter, utjämning och statsbidrag.
- Soliditeten (anger kommunens långsiktiga betalningsförmåga) ska årligen uppgå till 38 % eller högre.
- Nettoinvesteringarna ska uppgå till högst 10 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.
- Kostnad för underhåll av kommunens egna fastigheter ska årligen uppgå till minst 106 kr/kvm och år. Planerat underhåll ska motsvara som minst 98 kr/kvm och akut som högst 8 kr/kvm.

Verksamhetsmått

- Nettokostnadsavvikelse ska vara högst +/- 5 % per verksamhetsområde efter hänsyn till politisk ambitionsnivå.
- Högst 10 % av KKIK-måtten (kommunens kvalitet i korthet) efter hänsyn till politisk ambitionsnivå ska vara röda.

Det finns ingen klar gräns på vad som är god ekonomisk hushållning, däremot finns många mått som kan gradera bättre eller sämre finansiell situation samt verksamhetsmått som kan visa på bättre och sämre verksamhetsområden. Ovanstående mått är vägledande vid bedömning om god ekonomisk hushållning för Östersunds kommun. Utifrån dessa görs en analys som leder fram till en sammanvägd bedömning.

I december 2020 beslutade fullmäktige om att inrätta en resultatutjämningsreserv. I kommunallagen finns det en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv. Denna reserv kan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Fullmäktige fattade också beslut om hanteringen av reserven i riktlinjen för god ekonomisk hushållning.

4 Förutsättningar för budget 2024 och plan 2025–2026

4.1 Samhällsekonomi

Åren 2020 och 2021 präglades av pandemin. I början av februari 2022 upphörde de flesta åtgärder mot covid-19 och med en minskad smittspridning, stigande vaccinationsgrad och avslutade restriktioner fanns förhoppningen om en ännu mer stärkt konjunktur i såväl Sverige som globalt där det mesta talade för ett år med stark global tillväxt. Samhällen började öppna upp i allt större utsträckning och optimismen spirade. Men i slutet av februari 2022 startade kriget i Ukraina och återigen har världen kommit att påverkas av faktorer som man inte råår över och på kort tid har de ljusa framtidsutsikterna försämrats. Kriget i Ukraina har medfört en dämpning av tillväxtutsikterna globalt genom minskad handel och störningar i leverantörskedjorna samt skenande marknadspriser.

Fortsatt hög inflation präglar både världsekonomin och Sverige under både 2023 och 2024. Toppen på inflationen ser ut att ha passerat i flertalet länder inklusive Sverige men den beräknas inte komma ned till centralbankernas inflationsmål förrän under andra kvartalet 2024. En bidragande orsak till att inflationen väntas falla under 2023 är att de internationellt satta energipriserna antas bli lägre än för ett år sedan. Även råvaru- och spannmålspriserna har sjunkit jämfört med 2022. De höga konsumentpriserna som kommit från höga produktionskostnader via uppvärmnings- och transportkostnader borde därmed också avta, dock med viss eftersläpning.

KPI-inflationen i Sverige 2023 bedöms bli högre än i flertalet andra OECD-länder vilket främst är hänförligt till att de svenska hushållen har förhållandevis höga bostadslån samt en hög andel lån med mycket kort räntebindning. Försvagningen av den svenska kronan bidrar också till den högre inflationen i Sverige. SKR gör bedömningen att Riksbanken hellre tar i lite för mycket än för lite i bekämpningen av inflationen och att Riksbanken därför antas höja styrräntan ytterligare en gång under 2023, till 4,25%.

Den höga inflationen och de snabba räntehöjningarna bidrog till att bromsa efterfrågan i ekonomin under senare delen av 2022 och under det sista kvartalet 2022 föll svensk BNP. Efter en kort period av normalisering och återhämtning efter pandemin har ekonomin gått in i en lågkonjunktur under 2023 vilken fortsätter under 2024. Den höga inflationen urholkar reallönerna och reala disponibla inkomsten minskar. Detta medför att hushållens konsumtionsutrymme begränsas betydligt och leder till att hushållen i närtid drar ner på större investeringar såsom bostadsköp.

Under 2023 minskar BNP med 0,6% vilket främst är hänförligt till att både hushållens konsumtion och investeringarna i ekonomin faller. BNP ökar under 2024 men endast svagt. Arbetslösheten bedöms öka till 8,6% under 2024 och 2025 innan den faller tillbaka igen.

4.2 Kommunernas ekonomiska situation och förutsättningar

Precis som ekonomin fortsätter det reala skatteunderlaget att bromsa in. 2023 står ut som ett historiskt svagt år där det reala skatteunderlaget bedöms minska med 2%. Även 2024 visar prognosen på en real nedgång av det reala skatteunderlaget som bedöms minska med 0,5%. Återigen är det lönesummans bidrag som håller tillbaka utvecklingen. Höjningen av prisbasbeloppet motverkar tillbakagången genom garantipensioner, samtidigt som uppräknigen av grundavdragen bidrar till att hålla tillbaka skatteunderlagets utveckling 2023–2024. Det nominella skatteunderlaget ökar ungefär i linje med det historiska genomsnittet men trots att det nominella skatteunderlaget ökar kommer köpkraften att urholkas kraftigt. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,6% per år i genomsnitt. Under 2023–2026 ökar nu det reala skatteunderlaget med 1,0% i genomsnitt. Enligt SKR är det först 2025 som det reala skatteunderlaget kommer att vara uppe på 2022 års nivå igen.

Kommunernas sammanlagda resultat för 2022 uppgick till cirka 34 miljarder kronor vilket motsvarar 5% av skatteintäkter och generella statsbidrag. Detta är en försämring med 13 miljarder kronor jämfört med 2021. Av Sveriges 290 kommuner var det 21 kommuner som uppvisade ett underskott, en ökning jämfört med året innan då endast tre kommuner hade ett negativt resultat. För år 2023 faller resultaten kraftigt till följd av höga pensionskostnader, ökade räntekostnader och prisökningar. Om inga åtgärder tas för att möta dessa kostnadsökningar faller resultatet i kommunsektorn 2023 med 25 miljarder kronor. 126 kommuner bedöms budgetera med underskott 2023 och trycket på effektiviseringar i verksamheterna är stora. För 2024 försämras de ekonomiska förutsättningarna ytterligare. Vidtas inga åtgärder kommer det 2024 att bli ett underskott i de flesta kommunerna och i sektorn som helhet.

Under 2022 ökade investeringsutgifterna med drygt 8% jämfört med 2021 och uppgick till totalt 80 miljarder kronor. En stor del av kommunernas investeringar är inom infrastruktur, såsom vägar, parker och gång- och cykelbanor. Denna grupp motsvarar ca 35 % av kommunernas investeringar. Därefter följer pedagogisk verksamhet med ungefär 30% av investeringsutgifterna. Kommunernas totala investeringsbudgetar för 2023 visar på fortsatt ökade utgifter, totalt ca 100 miljarder kronor. För 2024–2025 anger nästan hälften av kommunernas ekonomichefer att en hårdare prioritering kommer att ske och SKR gör bedömningen att investeringarna kommer att fortsätta öka men i en mer blygsam takt.

För att finansiera de ökade investeringarna har även skuldsättningen ökat under flera år. 2022 ökade de långfristiga skulderna med ca 35 miljarder kronor. Efter flera år med historiskt låga räntor har skuldökningens påverkan på kommunernas ekonomi varit liten men höjda räntor leder nu snabbt till ökade räntekostnader. Räntekostnaderna nästan fyrdubblas mellan 2021 och 2025, givet oförändrad lånestock. Räntenettot försämras högst påtagligt under perioden, inte minst genom en konsekvens av fortsatt höga investeringsutgifter och svaga resultat.

Sveriges befolkning ökade med knappt 9 000 personer under 2022 och uppgår nu till 10,5 miljoner invånare. Det är framför allt barn och unga som beräknas minska, antal födselar var drygt 8 000 färre än i SCB:s prognos och det har inte fötts så få barn i Sverige sedan 2005. Personer över 80 år är fortfarande den grupp som ökar snabbast i andel och antal de närmaste tio åren. Prognosen pekar därmed fortsatt på att kommuner, regioner och näringsliv kommer att ha svårt att hitta tillräckligt med arbetskraft med rätt kompetens framöver samtidigt som behoven ökar inom gruppen äldre medborgare.

För att säkra välfärden för medborgarna behöver flera saker göras och andra arbetssätt användas. SKR menar att förutom att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare så behöver kommuner och regioner bland annat skapa förutsättningar för att arbeta heltid och stärka arbetsmiljön via förmånliga pensionsvillkor. Det är också viktigt att staten underlättar för kommuner och regioner att prioritera förebyggande åtgärder som minskar kommande vårdbehov samt att ställa om välfärden med hjälp av modern teknik för att kunna frigöra personella resurser där de bäst behövs.

Kostnaden för avtalspensioner för kommuner beräknas öka med 45 miljarder under 2023. Ökningen är främst hänförlig till den ökade inflationen men beror även på premiehöjningar i det nya pensionsavtalet och löneökningar.

Svenska kommuner och regioner har en hög grad av självstyre ur ett internationellt perspektiv. Fördelen med det kommunala självstyret är att de nationella målen kan nås med hänsyn till lokala förutsättningar och medborgarnas behov. Under det senaste decenniet har dock statens styrning av kommuner och regioner ökat, vilket ofta resulterar i en ökad administration och lägre produktivitet, då alltmer tid går åt till bland annat dokumentation. De statliga tillsynsmyndigheternas arbete är också i hög grad inriktade på att följa upp verksamheten genom att granska dokumentationen. Parallellt med den tilltagande styrningen finns hörs röster om en ökad centralisering samt statligt huvudmannaskap för verksamheter som hälso- och sjukvård samt skola. Denna utveckling riskerar att äventyra möjligheterna att dra nytta av självstyrelsens potential att bedriva välfärd på ett effektivt sätt menar SKR. Enligt SKR måste statens styrning utformas på ett sätt som ger ett stort lokalt och regionalt ansvar och handlingsutrymme för att uppnå en effektiv välfärd och statens styrning behöver inriktas på vad som ska uppnås, inte hur det ska uppnås.

Under 2020 tillsatte Regeringen en särskild utredare som har haft i uppdrag att bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en bra grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Utredningen föreslår bland annat att kommunerna ska gå från riktlinjer för god ekonomisk hushållning till riktlinjer för god kommunal hushållning. God kommunal hushållning innebär att ekonomin ska förvaltas på ett säkert och långsiktigt hållbart sätt. Inom de gränser som ekonomin sätter ska verksamheten vara ändamålsenligt utformad och hålla en hög effektivitet. En lagrådsremiss lämnades in i april 2023 där Regeringens bedömning är att nuvarande regelverk i stort sett fungerar väl och att det har god legitimitet i sektorn. I lagrådsremissen finns vidare ett förslag som innebär att de resultatutjämningsreserver (RUR) ska ersättas med resultatreserver (RER) där Regeringen tillgodoser sektorns önskemål av en flexiblare användning av sparade medel.

En parlamentarisk utredning håller på att se över samtliga delar i utjämningsystemet för kommuner och regioner. Utredningen, som vara klar i maj 2024, ska även överväga om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i det generella statsbidraget.

Fritt ur SKR:s Ekonomirapport maj 2023, SKR:s cirkulär 23:20 april 2023, SKR:s Ekonomirapport oktober 2023, SKR:s cirkulär 23:41 oktober 2023.

4.3 Omvärldsanalys inför budget 2024

Omvärldsanalysen inleder budgetprocessen och här identifieras kommunens största utmaningar inför kommande budgetår. Analysen utgår från de åtta kommunövergripande kommunfullmäktigemålen och de underliggande processgrupperna.

4.3.1 Östersunds kommun har en hållbar tillväxt där alla känner sig delaktiga i kommunens styrning och organisering

Under målet återfinns kommunens processer för kommunövergripande styrning, ledning och organisering samt demokrati och insyn.

Medborgarundersökning som genomfördes under hösten 2021 visar överlag låga värden på frågor om medborgarnas upplevelse av delaktighet och inflytande. Värdena är på intet sätt unika utan placeras Östersunds kommun i mellanskiktet bland landets kommuner. Vi lever och verkar i en tid där både tilltron till och kunskapen om den parlamentariska demokratin minskar och demokratin är hotad. I vår omvärld ser vi att auktoritära regimer och tankegångar vinner kraft. Det gör det synnerligen viktigt att ge demokratifrågor och insatser för medborgarinflytande tid och resurser i organisationen. Under 2024 genomförs till exempel val till EU-parlamentet och det är viktigt att Östersunds kommun är demokratiskt robusta och har tillräckliga resurser för att kunna administrera ett korrekt och säkert val.

Ur ett ledningsperspektiv är det viktigt med en gemensam bild av vad kommunen vill och står för. Kommunens tre varumärken – platsvarumärket, kommunvarumärket och arbetsgivarvarumärket är här centrala. Platsvarumärket Östersund har nu funnits på plats i ett par år. Område kommunikations bedömning är dock att kunskapen om vad ett platsvarumärke är och hur hela kommunen kan arbeta med det är låg. En digital utbildning kring detta planeras under 2023 och det bör övervägas om denna borde ingå som en del i grundutbildningen av samtliga förtroendevalda och högre tjänstemän. Inte minst då platsvarumärket bland annat är en grund för tillväxt och platsutveckling.

De senaste åren har styrningen av Östersunds kommun i flera delar förändrats, till exempel i form av ny modell för mål och budget och ny riktlinje för politiska styrdokument. För alla processer handlar det om att dessa ska ledas, styras och organiseras på ett ändamålsenligt sätt, dvs samtliga tre delar måste finnas. När det gäller processerna inom målområdet så finns det idag tydliga utmaningar och möjligheter inom samtliga delar.

Inom området leda saknas idag ett koncept där kvalitetsarbetet i kommunen på ett samlat sätt säkerställs. Arbetsmiljöverket har till exempel under 2022 påtalat brister i kommunens systematiska arbetsmiljöarbete då uppföljning inte sker i alla organisatoriska led. Detta kommer att åtgärdas under 2023 med rapportering till nämnder och kommunfullmäktige under våren 2024. Motsvarande brister finns även i det systematiska

kvalitetsarbetet rent generellt och är ett område som behöver stärkas.

Inom området styra görs bedömning att det i stort finns ändamålsenliga modeller för ledning och styrning. Detta har genom åren stärks av uttalanden från bland annat SKR och externa miljörevisioner. Under 2022 har också kommunen inlett ett forskarprojekt tillsammans med Mittuniversitetet där kommunens styrmodell ska kvalitetssäkras utifrån ett vetenskapligt, hållbart och långsiktigt perspektiv. En utmaning för området är att skapa tydlig samverkan mellan olika modeller och tydliggöra dem genom olika utbildningskoncept.

För att styrningen av Östersunds kommun ska nå den effekt och kvalitet som eftersträvas krävs att samtliga delar av organisationen har och följer rutiner som bygger på den övergripande styrningen. För att kommunen ska nå dit krävs ett löpande kompetensutvecklingsarbete för att implementera, påminna och även kompetensutveckla såväl gamla som nya medarbetare i hur styrningen fungerar. Då kommunens resurser för spridning av detta är begränsade krävs utveckling av mer digitala lösningar med hjälp till självhjälp.

Inom området organisering så gör Område Strategi och styrning bedömning att det är svårt att nå ända ut i verksamheten med det konkreta användandet av olika styr- och ledningsmodeller. Även detta är något som bland annat SKR tidigare påtalat. Förvaltningarnas egen organisering runt dessa frågor varierar i mycket hög grad och det upplevs sakna tydliga mottagare på flera frågor vilket försvårar förankringsarbetet. Även om insatser görs för att förstärka kompetens genom till exempel utbildningar enligt ovan så är också tydliga roller och ansvar i samtliga led en viktig framgångsfaktor. Utbildningar för nya chefer och tänkbara ledare visar också att det finns en förväntan hos nya medarbetare och chefer att det i kommunen finns tydliga ramar och rutiner för ledning och styrning.

4.3.2 Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart

Målet handlar om kommunens arbete med hållbarhetsfrågor.

Sammantaget fungerar kommunens certifierade miljöledningssystem bra och bidrar till att kvalitetssäkra arbetssätt och minska organisationens miljöpåverkan. Bedömningen är dock att det finns en potential för kommunens ledningsgrupp att ytterligare öka värdet och resultat av ledningssystemet.

För att upprätthålla kommunens miljöcertifiering så genomförs enligt standardens krav interna miljörevisioner. En återkommande svårighet är här att upprätthålla ett tillräckligt antal interna miljörevisorer då till exempel ett antal av dessa på senare år bytt arbetsuppgifter eller gått i pension. För att säkerställa detta föreslås att det utreds om det finns underlag för revisorer som kan revidera flera områden, exempelvis energi, kvalitet, arbetsmiljö, säkerhet mm. Detta skulle kunna innebära synergier och

effektivare användning av resurser och dessutom säkerställa högre kvalitet även inom andra områden.

Omvärldsläget med Rysslands krig i Ukraina påverkar världsekonomin med ökade priser på energi, bränsle och varor. Riksbankens prognos är att Sverige troligtvis är på väg in i en lågkonjunktur. Arbetet inom ramen för miljöledningssystemet bör därför inriktas på att arbeta för ett resurseffektivt samhälle. Kommunen upphandlar varor för betydande summor årligen. Genom att prioritera cirkulär ekonomi och efterfråga produkter som innehåller återvunna råvaror så minskas materialanvändningen och utsläppen. Man bör samnyttja befintliga resurser, hyra i stället för att köpa och förlänga livslängden på befintliga produkter.

I det så kallade Tidöavtalet anges en ny inriktning på energi- och klimatpolitiken i Sverige. Till exempel försvåras klimatomställningen då möjligheterna till statligt stöd till offentlig verksamhet såsom klimatklivet tas bort samt en reducerad reduktionsplikt. Satsning på laddinfrastruktur för personbilar och tung trafik är dock positiv och i linje med kommunens satsning för en fossilfri fordonsflotta. I Tidöavtalet införs också tillfälliga krav på minskad elförbrukning i icke samhällskritisk offentlig verksamhet, detta behöver kommunen förbereda sig för.

Klimatomställningen är en avgörande global utmaning som innebär att allt som kommunen gör måste bidra till resan mot nollutsläpp. Detta kräver en uthållighet, tydlighet och politiskt mod. Kommunen måste upprätthålla fokuset på de övergripande insatser och vägval som är av störst betydelse för att nå åtagandet i Parisavtalet. Kommunen har åtagit sig att bli klimatneutral till 2030, vilket innebär en ambitionshöjning då de konsumtionsbaserade utsläppen omfattas, och det ger en möjlighet att använda kompensatoriska åtgärder.

Det rådande omvärldsläget har medfört ökade energipriser. EU har uppdragit åt medlemsländerna att minska sin energianvändning. Det finns kommande EU-direktiv med krav på energieffektivisering. I Tidöavtalet ingår krav på minskad energianvändning i offentlig verksamhet. Elektrifieringen i samhället medför ett ökat behov av el. Kommunens elanvändning uppgår årligen till ca 47 000 MWh och en mindre ökning av elpriset innebär stora ökade kostnader. Detta sammantaget innebär att kommunen bör ha fortsatt fokus på att minska energianvändningen.

Staden växer och behovet av kommunal service exempelvis förskolor, skolor och boenden ökar. Kommunen har åtagit sig att bli klimatneutral till 2030 och klimatpositiv till 2040. Det som byggs i kommunförvaltningen behöver omhänderta dessa krav. En hållbar samhällsplanering skapar förutsättningarna för att leva och bo hållbart. Hållbarhetsaspekterna behöver hanteras tidigt i samhällsplanerings- och exploateringsprocesserna.

Det pågår om- och nybyggnationer i kommunförvaltningen. Här bör det definieras vad hållbart byggande innebär för de interna byggprojekten samt säkerställa att projekten uppfyller dessa krav. Ny och kommande lagstiftning ska uppfyllas exempelvis klimatdeklaration av byggnader, energieffektivisering, energiprestanda i befintliga byggnader samt noll-energihus.

4.3.3 Östersund har en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad där efterfrågan på arbetskraft matchas med god tillgång av kompetens. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare som attraherar människor ifrån alla delar av Sverige och världen

Under målet återfinns kommunens stödprocesser såsom personalfrågor, löner, IT, lokaler med mera.

Kommunens informationsförvaltning står inför ett antal utmaningar. Kommunen behöver ta ett samordningsansvar för framtagandet av gemensamma modeller som säkerställer ett enhetligt arbetssätt. Dessa behöver därefter spridas ut i förvaltningarna. För att uppnå full effekt behöver rollerna i arbetet tydliggöras vilket försvåras av att befintliga resurser är små i förhållande till den mängd verksamhetsinformation som ska hanteras.

Cybersäkerheten är ett område som både ger möjligheter men har utmaningar. När arbete och resurser tillsätts inom cybersäkerhet ökar medvetenheten och kunskapen om området. Omvärldsläget gör att hoten ökar och förändras i snabb takt. Cybersäkerhet är en fråga som bör eller ska enligt olika experter ligga på högsta ledningens agenda.

Kommunen har en stor mängd verksamhetssystem där en minskning av antal system troligen skulle vara effektivt ur både en ekonomisk och resursmässig aspekt. När det gäller kommunens systemförvaltning finns behov av att öka graden av verksamhetssystem som följer systemförvaltningsmodellen. Utmaningarna inom kompetensförsörjningen är stora på IT-sidan då konkurrensen är hård både av privata företag och andra myndigheter i Östersundsområdet.

Det är inte bara inom IT som Östersunds kommun har stora kompetensutmaningar utan det kommer vara ett generellt problem att rekrytera den personal som det finns behov av. Ett fortsatt arbete med att hitta alternativa sätt för att säkra framtida kompetensförsörjning och fortsätta att leverera goda välfärdstjänster till våra medborgare kommer att krävas. Framtiden ser sådan ut att färre kommer att behöva försörja fler och det kommer att finnas ett ökat behov av kommunala välfärdstjänster, speciellt inom vård och omsorg.

Samtidigt har arbetslivet förändrats för många. Digitaliseringen och flexibla arbetssätt skapar stora möjligheter där kommunen kan effektivisera verksamheten och samtidigt skapa en bättre vardag och balans mellan arbetsliv och fritid för medarbetarna. Det ställer dock krav på kunskap och förståelse för det flexibla arbetssättet och hur man leder och skapar en miljö för självledarskap för medarbetarna. Ett ledarskap som är baserat på tillit är något som kommunen ständigt kommer behöva arbeta med och utveckla. Sveriges kommuner och regioner har tagit fram tre olika strategier för att möta välfärdens

kompetensutmaning vilka är 1) Attraktiv arbetsgivare 2) Nya lösningar 3) Hållbart arbetsliv. En fördel med SKR:s strategier är att det är flertalet kommuner och regioner som arbetar med dem vilket skapar större möjlighet för erfarenhetsutbyte och lärande för att möta samhällets utmaningar i välfärden.

Östersunds kommun kommer från januari 2023 ha ett internt företag i stället för flera interna företag i ekonomisystemet. Denna förändring är väldigt positiv och leder till att det nu kan tas fram en gemensam kodplan för hela kommunen. Det är nu också möjlighet att arbeta fram en gemensam struktur och ett gemensamt arbetssätt för redovisning, uppföljning och analys av ekonomisk information vilket leder till ökad effektivitet och en minskad sårbarhet. En stor utmaning är det ekonomiska läget i världen där världsekonomin kan påverka kommunens möjligheter till upplåning och ge ökade räntekostnader. Även marknadsvärderingen av kommunens placeringar i aktier kan påverka kommunens resultat och ställning.

När det gäller inköp och upphandling så behöver kommunen styra upp arbetet med inköp och få ett e-handelssystem på plats. Det behöver även skapas enhetliga rutiner för samtliga upphandlingar som görs inom kommunen. Under 2024 finns stora möjligheter att genom ett strategiskt arbete med upphandling och inköp hantera de stora hållbarhetsutmaningar som samhället står inför, inte minst klimatförändringarna och de mål som Agenda 2030 fastställer. Vid sidan av det behövs ett utvecklat arbete med uppföljning för att belysa kopplingarna.

Fastighetsinvesteringarna har under de senaste åren legat på en hög nivå och det är idag svårt att få resurserna att räcka till för att både förvalta fastighetsbeståndet och att bibehålla fastighetsvärdena över tid. Här ingår såväl de lagstyrda delarna med för fastighetsägare omfattande egenkontrollkrav samt planering och genomförande av underhållsåtgärder och byggnationsprojekt (ny- och ombyggnader). En annan stor utmaning handlar om förändringar av lagstiftning och förmodade förändringar i lagstiftningen. Det finns idag krav på klimatdeklarationer med tröskelvärden att förhålla sig till men också målsättningar om att bli klimatneutrala till år 2030. Hit räknas också Östersunds kommuns klimatstrategi vilket det återstår ett stort arbete för att uppnå. Förutom formella krav är det också åtgärder som behöver göras för att möta upp klimatförändringarna med ökade nederbördsmängder på kort tid samt ett ökat värmetryck under längre perioder.

Ett fullgott verksamhetsskydd säkerställer att kommunen är en trygg och säker arbetsplats med högt anseende. Systematiskt säkerhetsarbete tar lång tid att bygga upp varför säkerhetsarbetet måste följa utvecklingen i stort såväl som egna utvecklingsprojekt. Omvärlden förändras och försämras just nu i en takt som samhället inte är byggt att hantera. Östersunds kommun behöver därför utveckla sitt verksamhetsskydd så att verksamheten kan bedrivas på ett rättssäkert sätt både i vardagen som vid en störning. Såväl i vardag som vid samhällsstörningar finns ett behov av kommunikation såväl externt som internt. Östersunds kommun har i dagsläget ingen kommunikatör utanför kontorstid. Med jämna mellanrum aktualiseras behovet av stöd utanför ordinarie arbetstid och det sker då improviserat och tack vare kommunikatörernas goda vilja.

En utmaning inom kommunikationsområdet är att hantera dagens snabba informationsflöde, de ökade kraven på hållbarhet och socialt ansvar samt digitalisering av kommunikationsprocesser. Den ökning som har skett av digital kommunikation har även resulterat i ett digitalt utanförskap inom vissa grupper i samhället. Under 2023 kommer det att mer i detalj kartläggas vilka målgrupper som utanförskapet främst berör och tänkbara kanaler. Detta arbete kommer att ske i samråd med arbetsgruppen för Age Friendly Cities.

Ett nytt intranät lanseras under slutet av 2022 och när det är utbyggt kommer det att bidra till en högre effektivitet. Intranätet får bland annat en ny sökfunktion som även söker i andra verksamhetssystem och medarbetare slipper irrelevant information då allt innehåll filtreras utifrån vilken förvaltning denne tillhör. Även en smartare notifierings- och prenumerationsfunktion minskar risken att medarbetarna missar viktig information.

En kommunikationsutbildning för alla chefer och nyckelpersoner som kommunicerar mycket i sitt jobb är framtagen och kommer att genomföras under 2023 och 2024. Utbildningens syfte är att bidra till bättre kommunikation som leder till måluppfyllelse - och därmed till minskade problem och ökad effektivitet.

Det finns en stor utmaning i att de interna resurserna inte räcker till för att bedriva den utveckling och effektivisering som krävs, både för att säkerställa att Östersunds kommun bedriver en så effektiv verksamhet som möjligt, men även för att framtidens medborgare och medarbetare ska vara nöjda med den service som erbjuds. Samtidigt finns det stora möjligheter att förbättra den externa och interna servicen samt att bidra till effektiviseringar.

Trender visar på att medborgarna ställer ökade krav på tillgänglighet dygnet runt och att kontakter och ärenden ska kunna ske helt digitalt. Ett införande av konceptet "Mina sidor" där medborgarna på ett enkelt sätt själv kan följa sina ärenden och personalisera informationen för att få uppdateringar av det man själv är intresserad av skulle troligen vara mycket uppskattat av många medborgare.

Kommunens kundcenter är en brygga mellan medborgarna och kommunens tjänstemän som på ett effektivt och tillgängligt sätt kan hantera enklare handläggning och därmed minska handläggarnas arbetsbörda. Möjligheter finns idag att lägga över ytterligare arbetsuppgifter till denna funktion och därmed öka medborgarnas möjlighet till en effektiv och snabb service vid enklare ärenden. Internt inom kommunorganisationen skulle satsningar på hjälp till självhjälp för medarbetarna kunna medföra effektiviseringar. Här skulle chatt-botar för de vanligaste frågorna kunna vara ett alternativ och en förenklad självserviceportal med "en väg in" för alla medarbetare såväl digitalt som via telefon kunna underlätta vardagen för kommunens medarbetare. Effektivisering av postturerna genom skanning, digitala utskick och sensorstyrda postfack är ett arbete som redan är på gång.

4.3.4 Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv

Under målet återfinns kommunens processer för näringsliv, arbete, integration och bostäder.

Kommunen har på ett övergripande plan en god bostadsförsörjning och det finns ingen underliggande strukturell eller demografisk bostadsbrist – det vill säga det finns bostäder och planberedskap som motsvarar befolkningens och den förväntade befolkningstillväxtens storlek. Däremot skulle bostäderna kunna fördelas bättre och blandningen i beståndet öka, vilket även fortsättningsvis ger ett byggbehov. Liksom i övriga riket ser vi att vissa grupper har svårt att få en bostad - det gäller särskilt unga, människor som är oetablerade på bostadsmarknaden och ekonomiskt svaga hushåll. Det finns således ett behov av bostäder med en lägre prisnivå än vad marknaden förmår att producera, vilket är en reell utmaning. Bostadsrättspriserna och hyresnivåerna i det befintliga beståndet är relativt låga, vilket gör att kostnaderna

i nyproduktionen sticker ut. I ett lokalt perspektiv ökar segregationen inom kommunen och staden - en önskad utveckling där bostadsfrågan är central. Efterfrågan på bostäder bedöms fortsatt vara störst på småhus medan nyproduktionen de senaste åren framför allt varit inriktad på flerbostadshus. För att bättre kunna möta efterfrågan bör planberedskapen nu stärkas upp på småhussidan.

SCB:s senaste framskrivning visar en lägre takt i befolkningstillväxten de kommande åren, detta till följd av lägre födelsenetto och minskad invandring till Sverige. Detta skulle kunna få som följd att andelen äldre i befolkningen ökar desto mer, eftersom inflyttning oftast sker i åldersgruppen 20-30 år och ett positivt födelsenetto per definition bidrar till en föryngring av befolkningen. För att möta den demografiska utvecklingen bör kommunen rikta in projekt på bostadsformer som passar äldres behov och preferenser. Här finns olika alternativ såsom seniorbostäder (ofta i bostadsrättsform) eller trygghetsbostäder (ofta i hyresrättsform) vilka också erbjuder en viss grad av service samt gemenskap. En sådan flyttkedja skulle även kunna bidra till att frigöra och möta behovet av småhus. Många av de äldre som bor i småhus har dock små eller obefintliga lån, vilket innebär en låg månadskostnad i jämförelse med de nyproducerade lägenheter som finns på marknaden. Det innebär att både förmågan och viljan att flytta är låg. En åtgärd för att stötta flyttkedjan kan vara att kommunen arbetar med att stötta äldre och informera om möjligheter till att erhålla äldreförsörjningsstiltlägg och bostadsbidrag.

Vidare kan det, i ett tuffare ekonomiskt läge, vara läge att arbeta mer aktivt med det kommunala bostadsbolaget. Östersundshem står inför omfattande renoveringsbehov de kommande 10-20 åren och detta kommer (allt annat lika) att innebära hyreshöjningar liksom omflyttning av boende med bostadssociala kontrakt. Det är fortsatt svårt att fylla kommunens behov av nya bostadssociala kontrakt och en viktig åtgärd för att arbeta med gruppen hemlösa vore att utreda konceptet *Bostad först*.

Kommunen erbjuder studenter vid Mittuniversitetet bostadsgaranti. Ett flertal av dessa bostäder har haft tillfälliga bygglov och kommer att försvinna. Om kommunen ska fortsätta lämna bostadsgaranti behövs fler mindre bostäder.

De politiska målen har höga ambitioner för landsbygdsutveckling, dock återspeglas det inte riktigt i vad som genomförts under de senaste fyra åren. På många platser är det enda kommunmedborgarna ser av kommunen ett mindre bidrag till vägbelysning eller samlingslokal. Utvecklingsplanerna har varit viktiga och lett till att satsningar genomförts i Brunflo och de kommer även att skapa goda förutsättningar för utveckling i Lit och Håggenås.

De största utmaningarna för fortsatt näringslivsutveckling är kopplade till mark- och kompetensförsörjning. I dagsläget har vi begränsningar vad gäller tillgänglig mark för verksamhet och processerna för att tillskapa mer mark är såväl långsamma som osäkra. Kommunen behöver anta tydliga ställningstaganden avseende företagsetableringar och näringslivsutveckling kopplat exempelvis till markprocesser.

Kommunen har fortsatt tillväxt och många väljer att söka sig till det som vår plats, kommun och region kan erbjuda. De kvaliteter och konkurrensfördelar som kommunen har med närhet till såväl stad som fjäll är unikt i Sverige. Den snabbt ökande digitaliseringen är också en möjlighet för oss vad gäller inflyttning då det tack vare digitaliseringen blivit betydligt enklare att flytta och t.ex. ta med arbetstillfälle eller företag. Etableringsförfrågningarna till kommunen är många och etableringstrycket är kanske det högsta på ca 20 års tid. Vi har effekt/el och en gynnsam prisbild på el i vår region som efterfrågas av allt fler vilket är en stark konkurrensfördel. Kommunens geografiska placering nära Norge och mitt emellan två stora hamnar (isfri hamn i Trondheim i väst och Sundsvall i öst) ses också som attraktivt. Det finns dock utmaningar i transportinfrastrukturen vad gäller såväl väg, flyg samt tåg.

Trots detta behöver kommunen ändå bli bättre på att marknadsföra Östersund som en plats för inflyttning och etableringar för att kunna möta de utmaningar som finns inom kompetensförsörjning. För kommunens rekryteringsbehov är stort och det finns även demografiska utmaningar sett till kommunorganisationens egna kompetensförsörjningsbehov. Vad gäller arbetsmarknaden så matchar i många fall inte de personer

som idag står utan arbete arbetsgivarnas krav på kompetens. Attityder och kunskap hos arbetsgivare runt befintlig arbetskraft behöver utvecklas, exempelvis i form av arbetsdelningsmodeller och en mer inkluderande rekrytering.

Det finns utmaningar i att "få med" arbetsplatser där nysvenskar ses som en tillgång utifrån kompetens. Samordning med arbetsförmedlingen är en utmaning i etableringsuppdraget sett till språket, avsaknad av nätverk och statens digitaliseringsåtgärder. I synnerhet gäller detta lågutbildade kvinnor men även generellt. Detta är en stor utmaning främst sett till målgruppen analfabeter vilka behöver ett handläggarnära stöd. Det finns också risker för övervältringseffekter på de kommunala strukturerna, främst utifrån utebliven individuell uppföljning och avsaknaden av personlig kännedom om målgruppen i arbetsförmedlingens samordnande ansvar i etableringsuppdraget.

Det finns svårigheter för många nyanlända ungdomar som kommer till Sverige i den ålder då de ska börja högstadiet och därför får orimligt kort tid på sig för att klara målen i grundskolan. För deras vårdnadshavare behövs information och kunskap för att de ska kunna knytas närmare skolan. Detta för att öka förståelsen av den dagliga skolkontakten och ansvaret som finns i vardagen kopplat till elevers progression i skolgången. Här kan lov-skola och studiegård som stöd till elever vara en framgångsfaktor för att öka möjligheterna till vidareutbildning. Många nyanlända väljer att studera vidare vilket kan leda till större möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

När det gäller kommunens ansvar kopplat till flyktingmottagandet finns utmaningar för kommunerna i att hantera de upp och nedgångar som råder för åtagandet. Det är därmed viktigt att kommunen fastslår vilken ambitionsnivå och kvalitet man vill ha på de berörda verksamheterna. Kommunen kan välja att verka för en mera integrations- och etableringsfrämjande verksamhet eller välja att endast fungera som en mottagande enhet. Detta är i synnerhet viktigt nu då mottagandet även sker av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet. Ett stort engagemang och fokus har naturligt hamnat på mottagandet av ukrainare under 2022. Det kommunala engagemang som återfinns såväl hos lokalbefolkningen som i civilsamhället bör förvaltas på ett omsorgsfullt sätt. Detta med förhoppning att många goda initiativ kan spilla över på kommunens åtaganden i uppdraget kring det ordinarie flyktingmottagandet till samtliga grupper, oavsett flyktingtyp.

4.3.5 I Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare

Under målet återfinns kommunens samhällsbyggnadsprocesser.

För att klara av att möta de stora utmaningar som kommunen står inför kommande år måste ett bättre tvärsektorielt arbete uppnås inom samhällsplaneringen. Det arbete som Samhällsbyggnad påbörjat under 2022 genom att kartlägga en process för *Hållbar samhällsplanering i tidiga skeden* kommer förhoppningsvis

att kunna generera ett bättre arbetssätt där berörda parter involveras i en fas där de kan påverka kommande beslut. Om den lågkonjunktur som vi ser början på blir långvarig så är det också viktigt att kommunen fortsätter med den fysiska planeringen i oförminskad takt. Dels för att ha planberedskap när konjunkturen vänder men också för att kunna få mer effekt av investerade medel. Även arbetet med GIS som verktyg och stadsrumsanalyser kan bidra till ekologisk och social hållbarhet i samhällsbyggarprocesserna. Kartarbete och GIS skulle också kunna bidra till kommunens säkerhets- och krisberedskapsarbete. Det köp- och säljsystem som GIS och till viss del även kartarbetet har idag innebär dock att nytta och utvecklingsmöjligheterna till viss del begränsas.

Tillsynen är en viktig grundsten för att samhället ska fungera hälso- och miljömässigt både i vardagen som vid kris eller förhöjd beredskap. Rekrytering av personal med utbildning för att utföra tillsynsuppdrag är dock en utmaning för kommunen idag vilket kan leda till brister i tillsynsverksamheten. Miljöövervakning i olika former blir alltmer betydelsefull för att kunna skapa bra beslutsunderlag och för att kunna prioritera rätt åtgärder. Påverkan på vattenmiljöerna blir alltmer komplex samtidigt som klimatförändringarna för med sig förskjutningar mellan arter, nya ekosystemförutsättningar etc. Senaste åren har Miljö och hälsa utfört riktade biota-provtagningar med fokus på miljögifter i vatten. Resultaten hittills indikerar att det finns ett övergripande problem med miljögifter inom kommunen, med bl. a. PFAS och PCB vilket gör att en kartläggning av miljögifter bör prioriteras. Kartläggning av recipienter och utsläpp kan ligga till grund för miljötillsyn men även finnas med som underlag för en hållbar samhällsplanering.

Det finns en ökad medvetenhet i hela kommunorganisationen om vilka miljö- och klimatmål som ska uppnås. Det krävs däremot mod att använda de verktyg som finns för att genomföra de åtgärder som tar oss till målet. Här kan även tilläggas att naturvårdsåtgärder är ett eftersatt område inom hela kommunen. Stads- och tätortsnära naturområden bör skyddas/utvecklas för att staden/tätorten ska vara en attraktiv plats att leva, bo och arbeta i både nu och i framtiden.

Att tillgodose medborgarnas behov av transporter i form av mobil infrastruktur, kollektivtrafik och fjärrtransporter får en allt mer ökad betydelse om kommunen ska nå färdmedelsfördelningsmålen, klimatmålen samt få en förbättrad luftkvalitet. Detta är även ett viktigt verktyg för att minska social ojämlikhet. En hel del av arbetet sker i samarbete med den regionala och statliga nivån, vilket kan ha sina utmaningar. Satsningar för en förbättrad kollektivtrafik med Östersundslänken och ett nytt stadslinjenät pågår och ska sjösättas närmaste åren. En mobilitetsutredning slutförs i början på 2023. Denna utredning kommer ge ett förbättrat kunskapsunderlag för fortsatt arbete med trafikinfrastruktur. Arbetet med mobility management är en viktig del för att påverka resebeteenden i riktning mot målen om färdmedelsfördelning. Kommunens åtgärdsprogram för luft innehåller flera åtgärder för att minska hälsoproblem orsakade av partiklar som genereras av motortrafik.

Ryssland har med sitt anfallskrig i Ukraina visat att man är villig att bryta mot samtliga regelverk som reglerar civilsamhället. Vård, skola och omsorg är legitima mål för den antagonist som Sverige dimensionerar sitt totalförsvaret mot. Det vore en underdrift att säga att kommunens medborgare kan komma att få förändrade förväntningar och behov framöver kopplat till kommunens ansvar i det civila försvaret av Sverige. Samtidigt som kommunen behöver skapa en krigsorganisation för att bli en stark länk i länets totalförsvarfsförmåga måste vi samtidigt hantera klimathotet, som är den störning vi vet att vi kommer att behöva hantera och som kan påverka kommunens förmåga att upprätthålla sin kärnverksamhet i vardagen. Kommunens klimatarbete måste fortskrida och kommande strategier för hur verksamheterna ska bli robusta och resilienta vid en störning måste ha klimathotet med i beräkningarna.

Kriget i Ukraina innebär dessutom ett oroligt läge när det gäller energiförsörjning. Frågan om effektbalans och behov av flexibilitet i elnätet blir allt mer aktuell och de diskussioner som förs om att förändra elområden kan innebära en förändrad elprisnivå i kommunen.

Energianvändningen i Östersunds kommun som geografiskt område har under perioden 2010-2020 fortsatt att minska. Mellan 2019 och 2020 minskade energianvändningen även i kommunorganisationen (-13 % eller

cirka 15 700 MWh) och denna kan framför allt kopplas till ökningen av hemarbete på grund av Corona pandemin. Även energianvändningen för transporter sågs minska medan använd mängd energi för uppvärmning var relativt oförändrad. Regeringen har under 2022 utfärdat direktiv till statliga myndigheter att vidta åtgärder för att minska energianvändningen och kommunerna kommer troligen att få liknande direktiv. Kommunens energirådgivare har här en viktig roll i att bidra med information och därmed ökad kunskap vid ny- och ombyggnationer.

Jämtkraft har bedömt att kommunen har många anläggningar som kan minska sin användning "på toppen" vilket ur ett elsystemsperspektiv är mycket viktigare än att minska den totala användningen. Ett sätt att bidra till att minska effektopparna är att stötta fortsatt utbyggnad av infrastrukturen för fjärrvärme. På det sättet ersätts/undviks uttag av eleffekt för värmeproduktion vid kallt väder vilket är tillfällen som annars riskerar att medföra toppar vad gäller uttag av eleffekt.

Jämtkraft utgår i sin planering från ett kraftigt ökat effektbehov; dels löpande tillväxt i form av att regionen växer och dels driven av elektrifieringen av transportsektorn och kommande etableringar av energiintensiva industrier. Vårt elprisområde SE2 har just nu, och troligen ett tag framöver, jämförelsevis låga elpriser och en god överföringskapacitet genom det nya avtalet med Svenska Kraftnät samtidigt som vi är en region med produktion av mycket förnybar el. Sammantaget är detta en väldigt stor konkurrensfördel för utveckling av befintliga verksamheter, och inte minst nyetableringar av hållbara, elintensiva industrier.

Idag produceras komprimerad fordonsgas vid Gövikens reningsverk vilken säljs via en kommunalt ägd tankstation. Med ett nytt biogasbolag i länet bör en utredning göras för att se om den verksamheten skall flyttas över/säljas från kommunens VA-avdelning till biogasbolaget.

När det gäller hantering av såväl spillvatten som dricksvatten är in- och utläckage i ledningsnätet ett stort problem vilket bland annat beror på att ledningsnätet har uppnått sin tekniska livslängd. Lagning/underhåll och sanering av ledningsnätet är därmed ett måste för en resurseffektiv verksamhet.

Inom VA-området råder brist på kompetens gällande framför allt automationsingenjörer och kompetens inom scada-system vilket bromsar upp inplanerade investeringsprojekt. Ett utökat samarbete i länet kommer att krävas framgent för att klara av att hantera de kostsamma investeringar som föranleds av såväl en hög tillväxt som nya lagkrav. Ett exempel är Gövikens reningsverk som idag är nära gränsen kapacitetsmässigt (utifrån tillstånd) samt att det finns förslag på ett nytt avloppsdirektiv som kommer att kräva investeringar. Inom dagvattenhantering förs diskussioner om förslag till ny lagstiftning som förtydligar vilka krav som ska gälla för fastighetsägare och kommuner. NIS direktivet (krav på säkerhet i nätverk och informationssystem) är under uppdatering och kommer troligen att lägga samma krav på avloppshantering, avfall och biogasproduktion som för dricksvatten. Det har även kommit nya lagkrav som kommer att innebära att Program för VA som antogs 2021 måste uppdateras. Även program och strategi för avfall ska revideras under 2023.

Regeringen föreslår i en utredning att slam från avloppsreningsverk skall stoppas för spridning på jordbruksmark och förespråkar en förbränning av slammet i stället. Ingen lagförändring utifrån utredningen finns dock i dagsläget. Nuvarande behov hos Gräfsåsens avfallsanläggning av slam för att täcka tidigare deponier kommer att upphöra under 2023 och det återstår då för kommunen att lösa hur slammet från avloppsreningsverket ska hanteras framgent.

Under de närmaste åren kommer såväl förändrade som nya typer av tjänster att efterfrågas av Gräfsåsens avfallsanläggning, samtidigt som andra behov försvinner. Under 2023 kommer en större översyn att göras av Gräfsåsens möjligheter att tillgodose efterfrågade behov för att kunna påbörja ett utvecklingsarbete under 2024. En av de stora utmaningarna inför 2024 är det nya lagkravet som säger att kommunen ska överta ansvaret för insamling av förpackningar av papper/kartong/plast/metall och glas. Från 2027 omfattas även krav på fastighetsnära insamling vilket innebär att dessa förpackningar ska samlas in vid fastighetsgräns på samma sätt som rest- och matavfall. Det är en stor reform som initialt innebär att det

kommer krävas stora investeringar för att bygga upp systemet med nya sopkärl, nya typer av sopbilar och mellanlagring. I nuläget är det också osannolikt att ersättningen kommer att vara tillräcklig för att täcka kostnaderna.

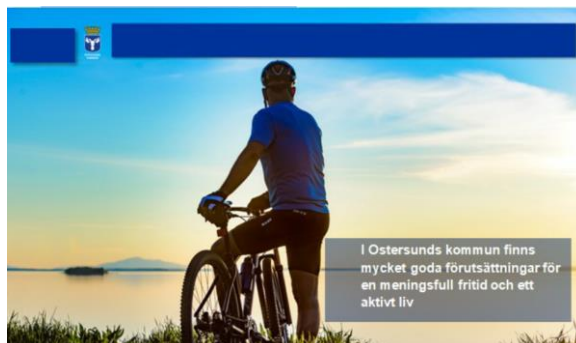
När staden växer och förtätas blir slitaget på befintliga grönytor större och det är också en utmaning att hantera generationsväxlingar inom en stadsdel/bostadsområde, så att utbudet möter efterfrågan i park- och naturmiljöer. I nuläget finns också en tydlig obalans mellan stadsdelar/områden vad gäller utbudet av parker och skötselnivå. Det är i forskning konstaterat att bostadsnära, innehållsrika och välskötta grönytor kan bidra till att lyfta socioekonomiskt svagare områden och att de kostnader som det medför kan räknas hem genom bättre folkhälsa, högre fastighetsvärden mm. I kommunen finns park- och naturområden som är viktiga att bevara och utveckla för klimatanpassning av samhället. Det är angeläget att vi kartlägger dessa tillsammans med områden för biologisk mångfald och sociala värden, för att kunna använda dessa områden mångfunktionellt och skapa en ändamålsenlig grönstruktur i och runt tätorterna.

När det gäller gatudriften är det en stor utmaning att fördela befintliga resurser över en allt större och växande befolkning och areal. För gatumarken, tillhörande anläggningar samt maskinpark har en växande underhållsskuld byggts upp och de stigande entreprenad- och asfaltspriserna (ökning med 32% i jämförelse med 2021) minskar förmågan ytterligare kopplat till tillgängliga resurser. Detta trots att Östersunds kommun ligger i framkant när det gäller att söka och utnyttja Trafikverkets stadsmiljöavtal och andra investeringsbidrag. För att uppnå både miljö- och kvalitetsmål samt öka resurseffektiviteten, är upphandling av mer multifunktionella maskiner för att öka nyttjandegraden av maskinparken en möjlighet att utreda.

En god nivå på drift och underhåll av kommunens gång- och cykelvägar skulle troligen leda till en ökad nyttjandegrad och därmed ökade möjligheter att uppfylla kommunens miljö- och klimatmål. Genom att ge förutsättningar för ett tillgängligt samhälle kan exempelvis äldre hålla sig aktiva och rörliga längre, vilket minskar vårdbehovet på sikt och därmed också kostnaderna. Det kan handla om att tillgängliggöra rörelsestråk eller erbjuda sittplatser och mötesplatser på rätt ställen.

På fastighetsidan måste kommunen, för att kunna låna på gröna obligationer, förhålla sig till miljöbyggnad silverkrav vilket ställer krav på både upphandling och uppföljning vid fastighetsprojekt. Det finns exempel på att miljökraven inte uppfylls vid upphandlingar och uppföljningen av färdiga fastighetsprojekt har ibland visat sig vara bristfällig. Detta kan komma äventyra kommunens möjligheter att framöver kunna låna på gröna obligationer.

4.3.6 I Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv

Under målet återfinner vi de processer som levererar förutsättningar för våra medborgare att utöva kultur-, fritid- och idrottsaktiviteter samt kommunens insatser för turism. Verksamheter som i huvudsak inte är lagstyrda utan är avhängiga politikens ambitionsnivå.

Det osäkra världsläget med bland annat hög inflationstakt, höjda räntor, el- och drivmedelspriser kommer att ge de flesta verksamheter utmaningar under de närmaste åren. I tider där köpkraften hos hushållen minskar är det ofta kulturen som får stå åt sidan för andra prioriteringar. Det tillsammans med krypta politiska satsningar inom kulturområdet nationellt sett kommer troligen att innebära stora utmaningar för kulturbranschen. Kulturbranschen är även en av de branscher som drabbats hårdast av pandemin där uppbyggnadsskedet efter pandemin fortfarande pågår. Den digitala arenan utvecklades under pandemin och kommer att vara ett naturligt inslag framöver. Dock förväntas tillväxten av digitala former att plana ut till förmån för att kulturkonsumenter vill uppleva kultur live "på riktigt".

Det råder en brist på lokaler för vissa konstformer och Östersunds kommun står inför en utmaning att rekrytera personella resurser både inom allmänculturen och konst. Vilket försvårar arbetet att driva ett offensivt arbete med kulturutveckling i kommunen. Behovet av ytterligare insatser inom kulturområdet finns i socioekonomiska svagare områden. Där har till exempel studieförbunden en viktig roll eftersom bildning för alla utgör en av deras grundpelare och dessutom delvis finansieras av kommunala årsbidrag. När ambitionen är att kulturaktiviteter ska nå alla grupper i Östersunds kommun behöver tillgängliga medel omfördelas med en strävan att skapa förutsättningar för lägre trösklar in till den verksamhet som kulturföreningarna erbjuder.

En annan av kommunens utmaningar gällande området allmän kulturverksamhet är att kommunens konstförråd inte är anpassat för syftet med ett konstförråd. Det finns stora brister i arbetsmiljön kopplat till konstförrådet, bland annat tunga lyft, branta trappor och dåligt fungerande hissar. Det innebär även att konst skadas eller förvaras på platser med låg säkerhet. Östersund kommun har ett föråldrat system för konstregister, där den främsta effekten har blivit att konstregistret inte är uppdaterat, dvs det finns inte full kontroll över kommunens konstsamling.

Östersunds bibliotekslokaler på Rådhusgatan 25–27 är från 1958 och är likt konstförrådet i stort behov av renovering och anpassning för att kommunen ska kunna driva en modern och utvecklande verksamhet framåt. Stora delar av magasinet, där biblioteket förvarar äldre böcker och tidskrifter, består av svällskiffer och där har golvet spruckit. Det är radon i magasinet, därmed är fläktarna på dygnet runt för att hålla radonhalten på en godkänd nivå. Kompakthyllorna är i dåligt skick och det finns inte reservdelar längre, så hyllorna går inte att laga.

Biblioteksverksamheten är viktig delvis utifrån att verksamheten inspirerar barns läsning och kompletterar

utbildningssektorn inom området läskunnighet. Forskning påvisar att det är viktigt med barns tidiga språkutveckling utifrån att språkkunskaper och läsförmåga är grunden till att vara en del av den demokratiska processen. Det bidrar också till en rikare fritid och bättre välmående. En negativ trend i samhället är att läsningen och läsförståelsen minskar, i synnerhet bland unga i åldersgruppen 12 år och äldre. Biblioteksverksamheten i Östersund kommer utifrån detta att under 2023 arbeta med ett projekt för att kartlägga samt strukturera den läsfrämjande verksamheten utifrån aktuell forskning och ett kompetensperspektiv. Den statliga satsningen "Stärkta bibliotek" där folkbibliotek har kunnat söka projektmedel försvinner från år 2024. Detta kommer att få konsekvenser för biblioteksverksamhetens möjlighet till utveckling.

Under 2022 har ett nytt förslag på överenskommelse mellan stiftarna och Stiftelsen Jamtli tagits fram för åren 2023–2027. Överenskommelsen kommer att ersätta det uppdragsavtal som tidigare gällt mellan stiftarna och Stiftelsen Jamtli. Som nämndes ovan står vi inför en minskad köpkraft hos hushållen, detta förmodas även leda till färre besök på museet samtidigt som statliga anslag också kan komma att minska. Jamtli kommer utifrån detta, precis som verksamheter inom kommun och region, med största sannolikhet behöva göra tuffa prioriteringar och beslut kommande år. Förutsättningarna inför överenskommelsen 2024 kommer att hanteras inom ramen för de samråd som sker mellan stiftelsen och stiftarna.

Den allmänna fritidsverksamheten får i regel höga omdömen i undersökningar, trots minskade medel per invånare. Samtidigt finns stora utmaningar att fortsätta hålla en hög nivå, inte minst inom friluftslivet där allmänhetens intresse växer samtidigt som resurserna blir allt mer begränsade. Utveckling av digitala system är en viktig faktor för att förenkla vardagen för våra medborgare och samtidigt säkerställa att vårt arbete lever upp till kommunens mål, bland annat med användbar statistik. Inom området lekplatser finns utvecklingsbehov, till exempel digitalisering av ytor för att mäta kostnadseffektivitet och jämförelser mot andra kommuner. Svårigheter uppstår även utifrån det generellt vikande föreningsengagemanget i samhället.

Sverige står i en tid där det gäller att tänka nytt och ställa om för att möta förändrade krav och utmaningar, inte minst relaterade till klimatet. Den yngre generationen är utan tvekan bland de mest klimatmedvetna medborgarna. Det är rimligt att ställa sig frågan om gruppen ungdomar kommer vilja syssla med idrott som utövas på konstgjorda anläggningar, när det i sig innebär att utnyttja stora mängder energi och naturresurser.

De stigande energipriserna medför en utmaning i att fortsätta drifta och tillgängliggöra anläggningar och ytor för våra medborgare. Det finns samtidigt goda exempel att ta efter från andra kommuner där man växlar upp med klimatsmart energiåteranvändning och samtidigt minskar energikostnaderna.

Genom att driftutförarna går över till Kultur- och fritidsförvaltningen i årsskiftet 2022/2023 anses stora möjligheter finnas för en effektivare verksamhet. Det kvarstår samtidigt många utmaningar för att effektivisera anläggningar och aktivitetsytor. Nya tekniska lösningar på idrottsanläggningarna kan skapa både kostnads- och energieffektivare verksamheter. Ett brådskande behov är förbättrade personalutrymmen på flera anläggningar, för att säkerställa en god arbetsmiljö för personalen. Det är en arbetsmiljöfråga att bland annat inte behöva byta om i korridorer bland besökare. Kommunens skyddsombud har nyligen gjort en anmälan enligt arbetsmiljölagen 6 kap 6 a§ med anledning av Östersund arenas bristfälliga personalrum där ljudnivåerna från ishallarna är långt ifrån acceptabla.

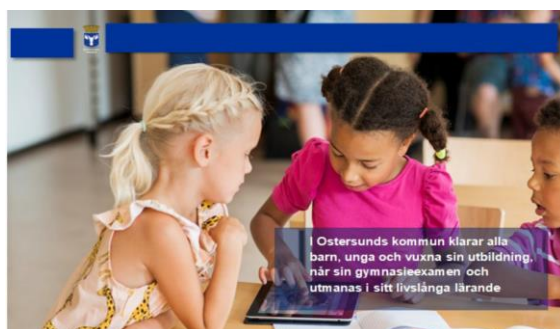
Kommunen har även ett arbete att göra för att kliva framåt inom området social hållbarhet. Kultur- och fritidsförvaltningen har en plan och arbetar successivt för att uppnå kommunens ställningstaganden på området social hållbarhet.

Gällande fritidsverksamheten kan det sägas att det på en nationell nivå är en större andel killar än tjejer som besöker öppna fritidsverksamheter såsom fritidsgårdar. Undersökningar från "Ung livsstil" visar även att unga med utländsk bakgrund och unga med låg socioekonomisk status i högre grad deltar i öppen

fritidsverksamhet i relation till andra unga. Den öppna fritidsverksamheten förefaller också vara mer viktig för ungdomar i vad som beskrivs som lågstatusområden än i högstatusområden. En anledning till att underrepresenterade grupper såsom tjejer inte väljer att delta är utifrån en rädsla att bli dåligt bemött. Kvinnor, icke-heterosexuella och personer med funktionsvariation anger i högre utsträckning denna faktor som en bidragande orsak till att besök uteblir.

Fritidsgårdsverksamheten kommer att genomgå ett grundligt målplaneringsarbete under 2023, därtill kommer ett arbete för att samarbeta med politiska företrädare ske för att skapa bred förankring i det arbete som skall presenteras. Verksamheten ser ett gemensamt behov av att ta fram politiska ställningstaganden under 2023 vilka sannolikt kommer träda i kraft 2024. Under 2024 kommer nytt förfrågningsunderlag skapas baserat på de nya ställningstagandena för att hantera den föreningsgårdsfrågan med tillhörande upphandling, som skall genomföras 2024 om det fortsatt är den politiska ambitionen.

4.3.7 I Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande

Målet handlar om utbildning, från förskola till vuxenutbildning.

I omvärldsanalysen för 2024 har två större fokusområden identifierats för förskole- och skolverksamheten. Det handlar dels om de stora pensionsavgångarna, där ca 30 % av yrkeskåren kommer gå i pension innan 2030. Kompetensförsörjningen är därför ett mycket högt prioriterat område då personalsituationen redan befinner sig i ett ansträngt läge. Ett förslag skulle kunna vara en erfarenhetsbaserad intern utbildning till förskollärare i samarbete med Mittuniversitetet.

Det andra fokusområdet är skol- och förskolestrukturen och det fortsatta behovet att arbeta med denna. Det finns utmaningar gällande fördelningen av skolplatser i relation till flyttmönster och bostadsorter, förskolornas storlek och läge för att skapa en hållbar organisation.

För att vara framgångsrika i arbetet framåt är det viktigt med forskarkompetens genom samarbeten och nätverk, bland annat via Mittuniversitetet och Institute of Education (UCL) i Storbritannien. Det är en stor fördel och styrka om beslut och förslag som läggs fram har stöd i utbildningsvetenskaplig forskning.

Den kommunala vuxenutbildningen ser idag ett stort behov på arbetsmarknaden av yrkesutbildade på gymnasial nivå inom områden där vuxenutbildningen erbjuder utbildning. Samtidigt som det finns ett ökande behov på arbetsmarknaden ser man en minskad efterfrågan för yrkesutbildning på gymnasial nivå. Denna utveckling kan till stor del förklaras av den goda arbetsmarknaden lokalt i Östersund. Den största utmaningen för verksamheten ligger i den stora efterfrågan på utbildad personal i arbetslivet och den minskade efterfrågan på utbildning.

Den stora möjligheten man ser är det breda utbildningsutbud som verksamheten kan erbjuda och som också möter de behov och efterfrågan som finns från arbetslivet och medborgarna.

Den kommunala kultur- och musikskolan ser att möjligheterna att låta unga växa genom att utöva olika former av kulturellt skapande i princip är oändliga. Det som sätter ramarna är de ekonomiska förutsättningarna.

Inför 2024 ser kulturskolan ett behov av att satsa ännu mer på ämnen, arbetsformer och utbud som kan inkludera många elever och skapa möten genom utövande av kultur tillsammans. Som exempel lyfts bild och form, dans, drama, kortkurser (kortare än en termin), riktade kurser som samisk kulturskola, lovskola, olika ensembler (som också kräver att deltagarna får enskild instruktion och undervisning för att kunna delta) och erbjudanden till skolor inom kulturämnen.

4.3.8 I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn

Målet handlar om stöd- och omsorg samt överförmyndarverksamhet.

Ny lagstiftning och riktlinjer samt förändringar i befintliga kan medföra ökade krav på verksamheterna, att omställningar behöver göras och nya arbets sätt införas. Vid eventuellt införande av ny socialtjänstlag kommer krav att ställas bland annat på en mer lättillgänglig socialtjänst och systematisk uppföljning av insatser. Om samsjuklighetsutredningen antas och blir lag år 2025 kommer ett stort omställningsarbete att behöva ske.

Inom hela målområdet finns svårigheter att rekrytera medarbetare med erfarenhet till utlysta tjänster samt att behålla medarbetare med erfarenhet. Ett aktivt arbete med kompetensutveckling, kompetensförsörjning samt att arbeta strategiskt med att stärka arbetsgivarmärket för att klara konkurrensen om ett krympande arbetskraftsutbud är fortsatt viktigt. Tydliga strategier krävs i syfte att erbjuda medarbetarna nya karriärvägar, uppmuntra till längre arbetsliv, ökad tjänstgöringsgrad, en hälsofrämjande arbetsmiljö, en bättre använd kompetens samt att utveckla de interna möjligheterna till kompetensutveckling. Samtidigt som detta är en utmaning är det också en möjlighet i och med att vi kommer tvingas att tänka nytt och arbeta på annat sätt än vi gjort tidigare.

Prognoser visar på att antalet äldre över 80 år beräknas öka från 5,6% av befolkningen 2021 till 7,9% år 2031. Det kan komma att medföra ökade behov av insatser. Grunden måste därför vara att skapa förutsättningar i hela samhället för att medborgarna ska kunna vara aktiva och självständiga. Fortsatt fokus

behöver därför vara på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder.

De svårigheter som finns att kunna erhålla bostad riskerar att leda till ett ökat utanförskap för målgruppen vuxna. Det är viktigt att både fortsätta och utveckla samarbetsformer med våra bostadsbolag. En stor utmaning är att hitta adekvata boendelösningar för målgruppen med svår samsjuklighet.

Fokus inom LSS-verksamheten bör fortsatt ligga på att utveckla utbudet av insatser så att de är anpassade till målgruppens behov.

Kostnaderna för institutionsvården för barn och unga befaras att fortsätta att öka. Målgruppen som placeras har ofta en omfattande problematik med psykisk ohälsa i kombination med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt föräldrar som trots olika former av föräldrastöd inte hanterar föräldraskapet på hemmaplan. Ett ständigt arbete pågår med att hitta nya och andra lösningar på hemmaplan i stället för externa placeringar. Andelen medborgare med behov av stöd kommer att öka samtidigt som vi blir färre som kan hjälpa. Vi behöver därför öka och förbättra stödet till föräldrar och anhöriga eftersom dessa tar ett större ansvar för att ge den omvårdnad som behövs.

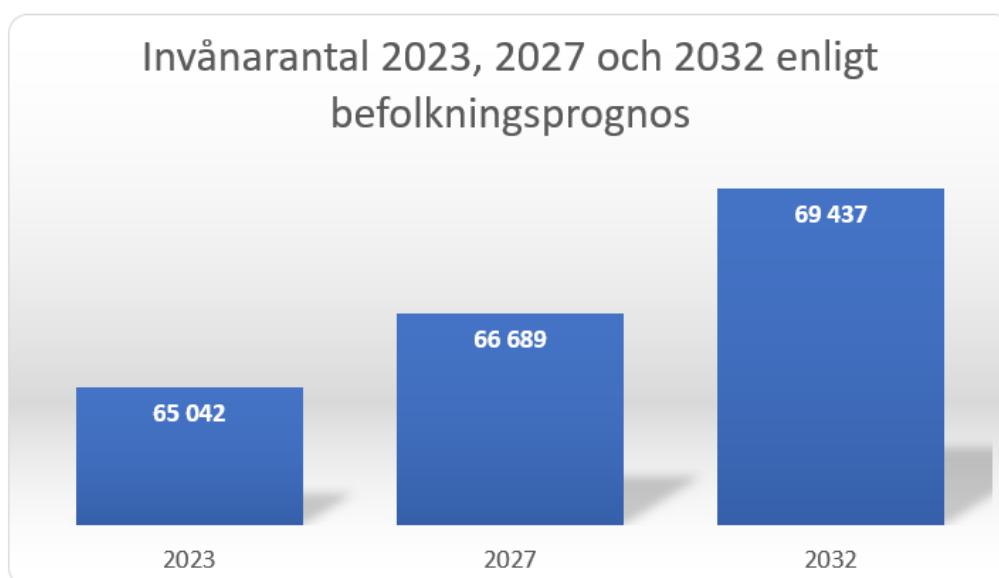
Det är viktigt inom alla delar av målområdet att följa med i den digitala utvecklingen och att använda sig av kommande nya möjligheter inom digitaliseringsområdet. Det leder till nytta för både medborgare och verksamhet. Kommunen behöver även arbeta med främjande och förebyggande åtgärder så att fler medborgare klarar sig med mindre stöd från kommunen. Samhället behöver organisera sig så att fler kan leva ett mer självständigt liv.

Pågående statlig översyn (SOU 2021:36) inom överförmyndarområdet syftar bland annat till att förbättra tillsynen på nämndens område, skapa bättre förutsättningar för att kompetenta personer ska ställa upp som ställföreträdare, förbättra stödet till ställföreträdare under pågående uppdrag samt stärka enskildas ställning och skydd. Den största förändringen som utredningen troligen kommer att leda till är ett ökat ansvar för överförmyndarkontoren där överförmyndaren tar över tingsrättens roll som första instans vid visst beslutsfattande. Om förslaget antas är ett ökat resursbehov på tjänstepersonssidan att räkna med i samband med att ändringarna träder i kraft. Översynen behandlar också frågan om behovet av att en ny förvaltningsmyndighet införs för överförmyndarfrågorna. Upprättandet av en ny förvaltningsmyndighet kommer sannolikt innebära stora övergripande förändringar i överförmyndarverksamheten.

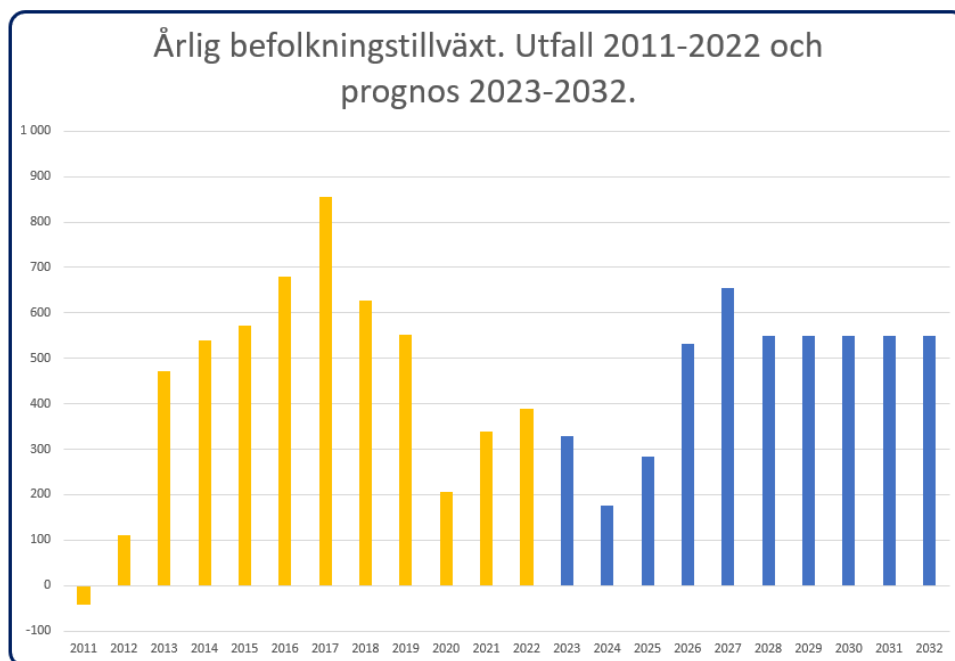
4.4 Östersunds kommuns befolkning

2022-12-31 var det 64 714 invånare i Östersunds kommun. Det innebär en befolkningsökning med 390 personer under 2022. Födelsenettet var negativt under 2022, men flyttnettот däremot var positivt. Flyttnettот var +381 personer och födelsenettet var -13 personer. Det föddes färre barn under 2022 än vad det gjorde under 2021. Vi får gå tillbaka ända till år 2002 för att hitta ett år med färre födda barn än under 2022. Enligt årets befolkningsprognos förväntas invånarantalet vara 65 042 personer 2023-12-31. Det innebär en ökning med 328 personer under 2023 om befolkningsprognosen slår in. Det första kvartalet 2023 har Östersunds befolkning ökat med 173 personer, vilket kan jämföras med en ökning på 44 personer under samma period 2022.

Enligt årets befolkningsprognos förväntas antalet kommuninvånare år 2027 uppgå till 66 689 personer och 2032 öka till 69 437 personer.

Befolkningstillväxten står i stark relation till byggandet och färdigställandet av bostäder. Osäkerheter kring hur utvecklingen på bostadsmarknaden påverkar byggandet finns. Enligt befolkningsprognosen ska invånarantalet öka som kraftigast under år 2027. Under perioden 2023 - 2027 ska det enligt bostadsbyggnadsprognosen årligen färdigställas i snitt cirka 307 bostäder.

Östersunds kommuns befolkning är i snitt äldre än riket som helhet. 2022 var medelåldern 42,2 år i Östersunds kommun jämfört med rikets 41,7 år. Jämfört med riket bor det en låg andel barn och en hög andel personer 65–79 år i Östersunds kommun. Källa SCB.

Tabellerna nedan visar folkmängden för olika åldersklasser samt totalt för perioden 2022 – 2032. År 2022 är verkligt utfall och resterande år är en prognos. Källa Statisticon.

Tabell 1: Folkmängd Östersunds kommun efter åldersklass

Ålder / År	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0-5	4 064	3 948	3 869	3 822	3 839	3 828	3 895	3 948	4 013	4 080	4 142
6-9	2 989	3 035	2 992	2 923	2 848	2 807	2 738	2 719	2 730	2 695	2 734
10-12	2 255	2 227	2 217	2 282	2 309	2 324	2 291	2 253	2 167	2 169	2 129
13-15	2 314	2 334	2 343	2 311	2 290	2 291	2 359	2 387	2 401	2 373	2 339
16-18	2 194	2 273	2 363	2 403	2 432	2 456	2 431	2 415	2 419	2 485	2 512
19-24	4 675	4 767	4 764	4 846	5 016	5 195	5 289	5 384	5 474	5 491	5 516
25-44	16 832	16 917	17 008	17 094	17 279	17 579	17 827	18 022	18 223	18 420	18 603
45-64	15 134	15 128	15 109	15 166	15 288	15 355	15 434	15 502	15 553	15 652	15 749
65-79	10 481	10 432	10 351	10 176	10 008	9 906	9 816	9 874	9 948	10 051	10 146
80-100	3 776	3 980	4 204	4 479	4 725	4 948	5 156	5 286	5 410	5 471	5 569
Totalt	64 714	65 042	65 218	65 503	66 034	66 689	67 238	67 788	68 338	68 887	69 437

Tabell 2: Folkmängd Östersunds kommun efter åldersklass

Ålder / År	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
1-5	3 468	3 321	3 248	3 208	3 212	3 187	3 239	3 278	3 329	3 391	3 446
6-12	5 244	5 262	5 209	5 206	5 157	5 131	5 030	4 972	4 897	4 864	4 863
6	740	763	715	688	657	709	641	667	668	669	681
7-15	6 818	6 833	6 837	6 828	6 790	6 713	6 748	6 692	6 630	6 567	6 521
16-18	2 194	2 273	2 363	2 403	2 432	2 456	2 431	2 415	2 419	2 485	2 512
65-79	10 481	10 432	10 351	10 176	10 008	9 906	9 816	9 874	9 948	10 051	10 146
80-89	3 151	3 346	3 558	3 805	4 026	4 222	4 414	4 494	4 595	4 628	4 664
90+	625	634	646	674	699	726	742	791	815	843	905
0	596	627	620	615	627	641	655	669	684	689	695
1-3	2 003	1 932	1 925	1 868	1 894	1 911	1 936	1 973	2 011	2 050	2 082
4-5	1 465	1 388	1 323	1 340	1 318	1 276	1 304	1 306	1 318	1 341	1 365
7-9	2 249	2 272	2 277	2 235	2 191	2 098	2 098	2 053	2 062	2 026	2 053
10-15	4 569	4 562	4 560	4 593	4 599	4 615	4 651	4 640	4 568	4 541	4 467
65-69	3 521	3 478	3 482	3 448	3 385	3 352	3 353	3 425	3 550	3 673	3 793
70-74	3 526	3 437	3 388	3 337	3 363	3 354	3 326	3 342	3 324	3 274	3 249

4.5 Östersunds kommuns ekonomiska förutsättningar

Skatteintäkter

Skatteintäkterna är kommunens största finansieringskälla. Personer med förvärvsinkomst betalar kommunal skatt till kommunen och regionen där de är folkbokförda. Kommunens skattesats beräknas vara oförändrad vilket innebär att invånarna betalar 22,02 kronor i skatt per intjänad hundralapp. Kommunens skattesats är något över snittet i landet.

Budgeterade skatteintäkter 2024–2026

Mnkr	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Skatteintäkter	3 426	3 566	3 745	3 907
Slutavräkning	37	2	0	0
SUMMA	3 463	3 568	3 745	3 907

I kommunens skatteintäktsberäkning används Sveriges Kommuner och Regioners prognos per 2023-10-05 över skatteunderlagsutvecklingen.

Skatteutbetalningen till kommunerna grundas på den av regeringen årligen fastställda uppräkningsfaktorn för skatteunderlaget. Skillnaderna i skatteunderlagsökning mellan fastställd uppräkningsfaktor, prognos och faktiskt utfall enligt slutlig taxering regleras senare genom så kallade slutavräkningar.

I skatteintäktsberäkningen ingår skatteintäkterna från kommunens eget skatteunderlag inklusive eventuella slutavräkningar. År 2015 övergick kostnadsansvaret för kollektivtrafiken till Region Jämtland Härjedalen varvid en skatteväxling skedde med 35 öre.

Mnkr	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Inkomstutjämning	774	802	842	879
Kostnadsutjämning	-144	-127	-127	-128
Regleringsbidrag/avgift	151	199	155	135
Strukturbidrag	22	22	22	22
Införandebidrag	0	0	0	0
Bidrag för LSS-utjämning	438	431	433	435
Kommunal fastighetsavgift	132	134	134	134
SUMMA	1 373	1 461	1 459	1 477

Kommunalekonomisk utjämning

Sveriges kommuner har inte samma förutsättningar att bedriva verksamhet. Det beror till exempel på skillnader avseende individernas bakgrund, den beskattningsbara inkomsten, åldersstruktur, socioekonomi och geografin. Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att kommuninvånarna, oavsett var man bor, ska ha samma möjlighet till kommunal service. Avsikten är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar.

Utjämningsystemet innehåller fem olika delar. Utöver det finns den kommunala fastighetsavgiften. Utjämningsystemet brukar ses över ungefär vart femte år. Under 2019 skedde en översyn av kostnadsutjämningen och från och med den 1 januari 2020 trädde det i kraft. Under 2022 har en ny översyn av skatteutjämningsystemet inletts. I uppdraget ingår även att se över systemet för utjämning av

kostnader för LSS. Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2024.

Statligt finansierad inkomstutjämning

Inkomstutjämning är ett fördelningssystem som utgår från respektive kommuns skattekraft. Kommuner med låg skattekraft får ett bidrag per invånare och kommuner med hög skattekraft får betala en avgift till systemet. De fåtal kommuner som har en skattekraft över 115 % av den genomsnittliga skattekraften i riket betalar en avgift in i systemet. Östersunds kommun prognostiseras att ha en skattekraft på 92,3 % (92,2 %) år 2024.

För 2024 prognostiseras ett bidrag i inkomstutjämningsystemet på 802 (774) miljoner kronor. För 2025 och 2026 är bidraget 842 respektive 879 miljoner kronor. Delsystemet bekostas till större delen av staten.

Kostnadsutjämning

Kostnadsutjämningen innebär att kommuner som har en gynnsam struktur skjuter till medel till kommuner som inte har samma goda förutsättningar. Systemet ska inte utjämna för de kostnadsskillnader som beror på varierande ambitionsnivå, effektivitet och avgifter. Det är ett inomkommunalt system, det vill säga utan statlig finansiering.

Modellen har tidigare bestått av tio delmodeller; förskola, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, barn med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar, bebyggelsestruktur, löner och kollektivtrafik. I november 2019 beslutade riksdagen om förändringar i den nuvarande kostnadsutjämningen. I det nya systemet utgår tre delmodeller, barn och ungdomar med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar samt bebyggelsestruktur och tre nya delmodeller tillkommer, kommunal vuxenutbildning, infrastruktur och skydd respektive verksamhetsövergripande kostnader. För Östersunds kommun innebär förändringen i kostnadsutjämningen en försämring som motsvarar 45 miljoner kronor men i stället har regionen fått ett tillskott.

Från och med 2022 har införandebidraget tagits bort vilket försämrar förutsättningarna för Östersunds kommun.

För 2024 prognostiseras kostnadsutjämningen för Östersunds kommun till en avgift på 127 (144) miljoner kronor och för åren 2025 och 2026 är avgiften 128 miljoner kronor för vardera året.

Regleringsbidrag/-avgift

Regleringsposten i utjämningsystemet är till för att justera för mellanskillnaden mellan bidragen och avgifterna i inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen och strukturbidraget i förhållande till de anslagsposter som riksdagen anvisat. När summan av samtliga bidrag, minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp staten beslutat tillföra kommunerna, får alla kommuner ett regleringsbidrag, i annat fall en regleringsavgift. Konstruktionen är till för att statens kostnader inte ska påverkas av den fastställda nivån i inkomstutjämningen.

Regleringsposten för Östersunds kommun beräknas år 2024 att uppgå till ett bidrag på 199 (151) miljoner kronor och för åren 2025 och 2026 uppgår bidraget till 155 respektive 135 miljoner kronor.

Strukturbidrag

Strukturbidraget infördes för att kompensera för att vissa delmodeller (näringslivs- och sysselsättningsbefrämjande åtgärder, svagt befolkningsunderlag samt delar av de tidigare fasta

införandetilläggen) togs bort samt för att reglera större bidragsminskningar. Östersunds kommun får i denna modell ca 22 miljoner kronor per år.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen är ett interkommunalt utjämningsystem och kommunens utfall är relaterat till övriga kommuners utfall. Beräkningarna som ligger till grund för LSS-utjämningen baserar sig på antalet LSS-insatser och kommunernas ekonomiska utfall. Östersunds kommun har höga kostnader för denna verksamhet och får därför ett stort bidrag. Prognosen för Östersunds kommun år 2024 är att få ett bidrag i LSS-utjämningen på 431 (438) miljoner kronor.

Övergripande generella statsbidrag

De statliga bidragen kan vara generella, då får kommunerna använda bidraget där kommunen anser att det behövs mest, eller riktade, då ska de gå till specifika verksamheter till exempel flyktningmottagande eller kvalitetsutveckling inom skolan. En del av de riktade statsbidrag som tilldelats kommunerna upphör medan de som tilldelats som ett permanent tillskott fördelas via regleringsposten.

Riktade statsbidrag

Förutom det generella statsbidraget som ingår i utjämningsbidraget finns ett antal riktade/specialdestinerade statsbidrag som budgeteras som intäkt av berörd nämnd.

Ett exempel är det riktade statsbidraget till allmän maxtaxa inom barnomsorg/förskola, vilket inte ingår i utjämningsbidraget. De kommuner som har maxtaxa söker statsbidraget, som skall kompensera för intäktsbortfallet från föräldraavgifter och så hanteras det således som ett specialdestinerat bidrag hos Barn- och utbildningsnämnden. Riktade statsbidrag förekommer främst inom Barn- och utbildningsnämndens och Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområden.

Personalkostnader, inflation och internränta

För kommunsektorn prognostiserar SKR en ökning av arbetskraftskostnader enligt den så kallade konjunkturstatistiken på 3,8 % för 2024, 3,4 % för 2025 och 3,3 % för 2026. Procentsatsen är exklusive PO-pålägg, pensionskostnader och förmåner.

I mars 2023 enades arbetsgivarna och industrifacken om ett nytt avtal, så kallat "Märket". Det blev ett tvåårigt löneavtal med en total ökning på 7,4 % varav 3,3 % under 2024. Nuvarande avtal med Kommunal tecknades 2020 och gäller till och med den 31 mars 2024. För 2024 finns alltså inget avtal men antagandet är att kommande avtal med Kommunal kommer att följa det normerande "Märket" inom industrin. Löneavtal med övriga fack, bortsett från AkademikerAlliansens avtal, löper ut den 31 mars 2024.

Nämndernas ramar har inför 2024 räknats upp med 3,3 % för löneutveckling och därutöver har ca 0,35 % avsatts till en central lönebuffert. Inom ramen för bufferten hanteras särskilda löneprioriteringar, eventuella lönejusteringar på grund av lönekartläggning och eventuella justeringar av särskilda ersättningar. Genom detta bedömer kommunen att klara av att hantera avtalsåtaganden i de centrala kollektivavtalen.

Prognos för prisutveckling, mätt i KPI, uppgår till 2,1 % för 2024, 1,6 % för 2025 och 1,8 % för 2026.

Sveriges Kommuner och Regioners rekommendation för internränta 2024 är 2,5 %. Östersunds kommun har beslutat att den ska uppgå till 3,0 % vilket är en höjning med 1,0 % jämfört med 2023. Internräntan

bygger på kommunens genomsnittliga upplåningskostnad inklusive prognos av framtida ränta.

Driftbudgetramar

Driftbudgetramar för nämnderna/styrelserna för perioden 2024–2026 utgår från de ekonomiska ramarna 2023 och de verksamhetsförändringar som ingår i gällande flerårsplan. Därutöver har nämnderna kompenserats för aktuella demografiska förändringar samt kapitalkostnader. Satsningar och/eller avveckling av verksamhet medför tillskott eller avdrag i nämndernas budgetramar. Driftbudgetramarna 2024 innehåller även effektiviseringskrav samt besparingskrav, se nedan. Justering för löneökningar och prisökningar ingår i uppräknigen enligt avsnitt 4.4.

Effektiviseringskrav 2024

I samband med planeringsförutsättningarna inför budget 2022 fattade Finans- och ledningsutskottet beslut om ett årligt generellt effektiviseringskrav på 1 %. I samband med planeringsförutsättningarna inför budget 2024 fattade Finans- och fastighetsutskottet beslut om att höja effektiviseringskravet till 1,5 %. I budget 2024 ingår effektiviseringskrav på totalt 64,4 miljoner kronor. Effektiviseringskravet motsvarar ca 1,5 % av nämndernas totala anslag som beslutades i rambudgeten. Det beloppsmässigt största effektiviseringskravet har Vård- och omsorgsnämnden utifrån att de har det högsta anslaget.

Mnkr	Effektiviseringar 2024
Barn- och utbildningsnämnden	10,0
Kommunstyrelsen	4,1
Kultur- och fritidsnämnden	3,4
Miljö- och samhällsnämnden	1,2
Social- och arbetsmarknadsnämnden	8,9
Tekniska nämnden	2,4
Vård- och omsorgsnämnden	34,4
Totalt	64,4

Nämndernas effektiviseringar redovisas i respektive nämnds verksamhetsplan, som beslutas i november 2023.

Besparingar 2024

I budget 2024 ingår det ett generellt besparingskrav på 25,0 mnkr. Besparingen är lagd som en egen buffert och kommer att fördelas ut på nämnderna under året.

Demografiska ramförändringar

I budgetramarna ingår preliminära justeringar för demografiska förändringar 2024–2026 för Barn- och utbildningsnämnden, för Jämtlands Gymnasieförbund och för Vård- och omsorgsnämnden.

PO-pålägg, arbetsgivaravgift

I budgetramarna för 2024 kommer ett PO-pålägg på 45,75 % (42,75 %) att ingå. Därutöver belastas verksamheten med ett påslag på 0,05 % för utfördelning av kommunens premiekostnader för

ansvarsförsäkring. Summa pålägg uppgår således till 45,80 %.

Pensionskostnader

Kommunens pensionskostnader kan sägas bestå av fyra delar; direkta pensionsutbetalningar, utbetalning av intjänad pension till anställda för individuell placering, skuldförändring för kompletterande ålderspension (för löner överstigande 7,5 basbelopp) samt en finansiell kostnad.

För 2024 budgeteras pensionsutbetalningar med 116,5 miljoner kronor, utbetalning av intjänad pension avgiftsbestämd ålderspension) med 212,4 miljoner kronor, skuldförändringen till 92,1 miljoner kronor och den finansiella kostnaden till 44,7 miljoner kronor. Totalt budgeteras pensionskostnader med 465,7 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt. I planen 2024–2025 uppgår motsvarande kostnad till 351,1 respektive 330,4 miljoner kronor.

Den budgeterade pensionskostnaden grundas på KPA:s pensionsskuldsberäkning och prognos från augusti 2023, samt en bedömning av OPF-KL:s (pensionsavtal förtroendevalda) inverkan på pensionskostnaderna och ett antagande av de senaste årens högre utbetalning av pensioner från pensionsförpliktelsen än det som KPA lämnar i sina prognoser.

Kapitalkostnader

Varje nämnd och förvaltning "belastas" i driftbudgeten med kapitalkostnader som består av två delar – internränta och avskrivning. Internräntan för 2024 uppgår till 3,0 % (2,0 %). Avskrivningen skall motsvara värdeminskningen på inventarier och anläggningar.

Driftförändringar

Utöver sedvanlig uppräknig av nämndernas driftbudgetramar med personal- och övriga kostnader har tillskott/avdrag för demografi, kapitalkostnader/internränta, ettåriga anslag, medel kopplade till uppdrag och verksamhetsbehov samt politiska justeringar påverkat nämndernas ramar. För mer detaljerad information hänvisas till 5.1 Sammanställning driftbudget per nämnd.

4.6 Östersunds kommuns finansiella förutsättningar

I kommunens årsredovisning analyseras den finansiella ställningen och utvecklingen. I årsbudgeten beskrivs de ekonomiska sambanden på samma sätt som i årsredovisningen. Analysen bygger på fyra perspektiv; resultat, kapacitet, risk och kontroll. Målsättningen är att identifiera finansiella problem och därigenom utgöra underlag för bedömningen om kommunen lever upp till god ekonomisk hushållning. I analysen i årsredovisningen används olika nyckeltal som är kopplade till de fyra perspektiven. I budgeten har tio av dessa nyckeltal valts ut och redovisats.

Nettokostnadsandel

Driftkostnadernas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag visar hur stor del av skatteintäkterna inklusive statsbidrag som går till den löpande verksamheten inklusive finansnetto. Om kommunen skall leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning skall nivån inte överstiga 98 %.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter och kostnader, netto	89,7	93,9	93,6	94,8	92,3	91,1
Avskrivningar	5,5	6,5	6,4	6,8	7,1	6,9
Finansnetto	1,0	-1,3	-11,2	-2,8	0,2	0,2
Driftkostnadsandel	96,2	99,1	88,8	98,8	99,6	98,1

Enligt budget för 2024 beräknas resultatet uppgå till 45,6 mnkr och driftkostnadsandelen uppgå till 98,8 % och kommunens mål för god ekonomisk hushållning uppnås därmed inte för 2024 eller för resten av planperioden. Värt att notera är att de ökade avskrivningskostnaderna medför att utrymmet för verksamhetens kostnader minskar, det vill säga att investeringarna successivt tränger ut verksamhet.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Nettokostnadsutveckling	3,5	9,0	3,5	5,8	1,1	1,9
Skatteintäktsutveckling	4,4	3,2	4,4	3,7	3,5	3,4

Nettoinvesteringar och självfinansieringsgrad

En hög självfinansieringsgrad innebär att kommunen kan finansiera investeringarna utan att låna eller att minska den befintliga likviditeten. En hög självfinansieringsgrad innebär också att det finansiella handlingsutrymmet kan bibehållas inför framtiden. 100 % innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar under året.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Nettoinvesteringar	1 162	807	915	883	964	703
Finansiering:						
Kassaflöde från egen verksamhet	553	379	1 787	467	355	413
Självfinansieringsgrad	48%	47%	195%	53%	37%	59%

Enligt budget 2024 uppgår investeringsnivån till högre belopp än vad som kan finansieras med egna medel. För åren 2024–2026 bedöms ett behov av upplåning med totalt 1 455 mnkr fördelat med 500 mnkr för år 2024, 625 mnkr för 2025 och 330 mnkr för 2026.

Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar

Nyckeltalet visar i vilken mån kommunen reinvesterar i den takt som anläggningstillgångarna minskar i värde genom årliga avskrivningar. För att inte urholka kommunens anläggningsskapital bör nettoinvesteringarna i genomsnitt ligga på minst samma nivå som avskrivningarna. Genom den höga investeringsnivån överstiger nettoinvesteringarna avskrivningsnivån.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Nettoinvesteringar	1 162	807	915	883	964	703
Avskrivningar	256	310	310	344	370	372
Nettoinvesteringar/avskrivningar	455%	260%	295%	257%	261%	189%

Kommunens nettoinvesteringar ska enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning högst uppgå till 10 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. År 2024 uppgår de budgeterade nettoinvesteringarna till 17,6 %, år 2025 till 18,5 % och år 2026 till 13,1% av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Finansnetto

Med finansnetto menas skillnaden mellan finansiella kostnader och intäkter. Finansnettot är en viktig post i kommunens resultaträkning. Det snabbt ökande ränteläget samt den höga inflationen bidrar till att de finansiella kostnaderna under planperioden ligger på en hög nivå. Internbanksverksamheten genererar en positiv effekt på finansnettot med 33,3 mnkr för 2024. I finansnettot för 2024 ingår även en budgeterad utdelning från Östersunds Rådhus AB med 171,9 mnkr.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Finansnetto	-46,0	62,4	541,6	143,0	-9,6	-9,8

Årets resultat

Enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning ska årets resultat motsvara 2 % av skatter och generella statsbidrag. Resultatet för 2022 låg på 3,8 % medan det prognostiserade resultatet för 2023 ligger på 11,2 %. År 2024 beräknas resultatet till 0,9 %, år 2025 till 0,2 % och 2026 till 1,7 % av skatter, utjämning och generella statsbidrag.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Årets resultat	176,1	33,5	542,7	45,6	13,0	91,6

Soliditet

Soliditeten beskriver den finansiella styrkan på lång sikt och anger hur stor del av tillgångarna som är självfinansierade med eget kapital. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen. Den långsiktiga trenden är mer intressant än enstaka år och för Östersunds kommun har nivån på soliditeten de senare åren legat på ungefär samma nivå. Soliditeten sjunker under planperioden på grund av att ökningen av tillgångarna finansieras i högre grad av upplåning i stället för resultat (eget kapital) samt på grund av inflationen som ökar pensionsförpliktelsen. Under planperioden 2024–2026 beräknas soliditeten inklusive vidareutlåning till de kommunala bolagen i snitt ligga på 18,3 %.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Soliditet inkl. vidareutlåning till de kommunala bolagen	21,8	18,9	21,7	19,5	18,0	17,5
Soliditet exkl. vidareutlåning till de kommunala bolagen	37,6	34,1	37,2	31,1	27,3	25,6

Soliditet, exklusive vidareutlåning till de kommunala bolagen, ska enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning ligga på 38,5 %. I budget 2024 beräknas soliditeten till 31,1 %, år 2025 till 27,3 % och år 2026 till 25,6 %.

Långfristiga skulder

Investeringsnivån och de låga resultaten medför behov av upplåning. Kommunens låneskuld som per 2022-12-31 uppgick till 945 mnkr förväntas vid planperiodens slut ha ökat till 2 700 mnkr.

Internbankens upplåning uppgick per 2022-12-31 till 6 445 mnkr och förväntas öka till 12 460 mnkr under planperioden.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Långfristiga skulder upplåning via internbank	6 445	8 475	7 845	9 425	11 130	12 460
Varav kommunens egna lån	945	1 830	1 245	1 745	2 370	2 700
Varav utlåning koncernbolag	5 500	6 645	6 600	7 680	8 760	9 760

Likviditet ur ett riskperspektiv

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Likvida medel (Mnkr)	764	862	1 413	1 500	1 520	1 581
Likviditetsdagar 1)	49,5	55,3	88,4	89,9	89,0	95,1
Balanslikviditet 2)	68	75	125	131	134	137
Rörelsekapital (Mnkr) 3)	-653	-458	627	761	828	918

1. Antal dagar som de likvida medlen vid respektive årsskifte räcker för kommunens utbetalningar
2. Med balanslikviditet avses omsättningstillgångar/kortfristiga skulder
3. Med rörelsekapital avses omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder

För att bibehålla en rimlig betalningsberedskap budgeteras under planperioden en upplåning på 1 455 mnkr.

Kommunen har en outnyttjad kontokredit på 2 350 miljoner kronor. Dessutom finns för internbanksverksamheten avtal avseende kreditlöften på sammanlagt 900 miljoner kronor.

Pensionsåtagande

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos april 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Avsättningar till pensioner	345	418	440	570	596	596
Pensionsförpliktelse äldre än 1998, ansvarsförbindelse	1 293	1 317	1 312	1 359	1 312	1 250
Totalt	1 638	1 735	1 752	1 929	1 908	1 846
Finansiella placeringar för pensioner	929	961	990	1 025	1 063	1 103
Summa återlån	709	775	762	905	845	743

Ur ett riskperspektiv är det viktigt att beakta att pensionsskulden redovisas som en ansvarsförbindelse (pensionsförpliktelser äldre än 1998).

Kommunen har avsatt likvida medel med 433 miljoner kronor i en pensionsmedelsförvaltning för att säkerställa det ökade behovet av likviditet i samband med de ökade pensionsutbetalningarna från pensionsförpliktelserna.

Från 2014 har likvida medel uppgående till 172 mnkr avsatts för finansiering av pensionsskuld upparbetat från och med 1998.

Känslighetsanalys

	Budget 2024
Ränteförändring med 1 % på låneskulden	15,0
Ränteförändring med 1 % påverkar ränteintäkter med	0,0
Löneförändring med 1 % inklusive PO samtlig personal i kommunen	38,3
Bruttokostnadsförändring med 1 %	56,9
Förändrad utdebitering med 1 kr	162,0
Förändring av befolkningen i kommunen, 100 personer	6,5
10 heltidstjänster (32 000 kr/månad) inkl PO	5,8

I ovanstående sammanställning redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens ekonomi. Där går bland annat att utläsa att varje procents löneökning innebär en kostnad för kommunen på ca 38,3 mnkr. En procents förändring av kommunens verksamhetskostnader motsvarar ca 57,0 mnkr. En skattekostnadsförändring med 1 krona ger ca 162 mnkr, alltså drygt 16 mnkr per 10-öring. En befolkningsförändring med 100 invånare innebär ca 6,5 mnkr i ökade eller minskade skatteintäkter och statsbidrag. Tio heltidstjänster med beräknad genomsnittslön på 33 000 kr/månad motsvarar ca 5,8 mnkr.

Sammanfattande kommentarer

Den finansiella analysens syfte är att identifiera eventuella problem. Följande kan härledas ur den finansiella analysen.

1. Kommunen har under perioden planerade resultat som, enligt beslutad riktlinje, inte når god ekonomisk hushållning år 2024–2026.
2. Kommunens investeringsnivå under redovisad period medför ett behov av ökad upplåning med 955 mnkr. Vid 2026 års utgång beräknas låneskulden ha ökat från 945 vid utgången av 2022 till 2 700 mnkr.
3. Den ökade nyupplåningen tillsammans med ökade avskrivningskostnader medför en ökad finansiell belastning för framtiden.

5 Sammanställning driftbudget 2024 med plan 2025–2026

5.1 Sammanställning driftbudget per nämnd

Mnkr	Budget 2023 <i>Kommun- bidrag</i>	Budget 2024			Plan 2025 <i>Kommun- bidrag</i>	Plan 2026 <i>Kommun- bidrag</i>
		<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>	<i>Kommun- bidrag</i>		
Barn- och utbildningsnämnden	1 469,5	1 654,1	63,8	1 590,3	1 615,9	1 647,5
Kommunrevisionen	3,1	3,5	0,0	3,5	3,6	3,7
Kommunstyrelsen	237,3	300,9	16,7	284,2	287,5	291,6
KS - Jämtlands Gymnasieförbund	304,6	325,8	0,0	325,8	336,7	345,6
KS - Jämtlands Räddningstjänstförbund	48,5	53,1	0,0	53,1	54,7	56,3
KS - Hyresbuffert	27,3	15,0	0,0	15,0	31,0	45,8
KS - Besparingskrav	0,0	0,0	25,0	-25,0	-25,7	-26,5
KS - Kostnadsbuffert	81,5	118,1	0,0	118,1	152,4	162,2
KS - Lönebuffert	39,0	7,5	0,0	10,4	10,8	11,1
KS - Politisk buffert	14,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	218,3	248,8	1,8	247,0	249,4	252,7
KFN - Intäktsfinansierad vh	0,0	0,0	3,3	-3,3	-3,4	-3,4
Miljö- och samhällsnämnden	58,3	106,5	38,9	67,6	69,6	69,9
Social- och arbetsmarknadsnämnden	434,4	589,8	112,7	477,1	482,0	490,1
Tekniska nämnden	130,2	182,0	17,6	164,4	163,4	165,6
TN - Intäkts- och taxefinansierad vh	-4,8	0,0	1,7	-1,7	-1,7	-1,8
Valnämnden	0,1	0,7	0,0	0,7	0,2	2,3
Vård- och omsorgsnämnden	1 719,3	1 993,5	131,7	1 861,8	1 909,0	1 951,9
Överförmyndarnämnden	15,4	16,1	0,0	16,1	16,6	17,1
Interna poster mellan nämnderna	0,0	605,0	605,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	4 796,5	6 220,4	1 018,2	5 205,1	5 352,0	5 481,7

5.2 5.2 Exploateringsbudget

Ingående balans för exploateringsbudgeten 2024 är 55,8 miljoner kronor. Beräknade inkomster under 2024 ligger på 50,3 miljoner kronor och utgifter på 47,6 miljoner kronor. För 2025 samt 2026 beräknas inkomsterna vara 64,4 respektive 66,0 miljoner kronor och utgifterna 60,2 respektive 44,8 miljoner kronor. Exploateringsverksamheten beräknas resultatföra 14,0 miljoner kronor år 2024, 8,0 miljoner kronor år 2025 och 8,0 miljoner kronor år 2026.

6 Sammandrag investeringsbudget 2024 med plan 2025–2026

6.1 Investeringsbudget i sammandrag

Utifrån det uppdrag som givits om att ta fram en koldioxidbudget har de investeringar som bidrar till att kommunens klimatmål om att bli fossilfri år 2025 märkts upp i Investeringsbudgeten. Dessa är markerade med grönt. Även investeringar som uppfyller kraven i kommunens ramverk för gröna obligationer har markerats särskilt och är markerade i gult. De investeringar som både bidrar till kommunens klimatmål samt uppfyller kraven för gröna obligationer är markerade i orange.

Total budget per nämnd (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Barn- och utbildningsnämnden	13	12	18
Kommunstyrelsen	88	90	61
Kommunstyrelsen - Affärsområde Fastighet	372	251	220
Kultur- och fritidsnämnden	36	64	16
Miljö- och samhällsnämnden	1	1	1
Social- och arbetsmarknadsnämnden	1	1	1
Tekniska nämnden	356	527	355
Vård- och omsorgsnämnden	16	18	31
TOTALT	883	964	703

Total budget per finansieringsform (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäktfinansierade investeringar	0	0	0
Skattefinansierade investeringar	596	509	425
Taxefinansierade investeringar	287	455	278
TOTALT	883	964	703

Total budget per mål (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
LS - Kommunens ledning och styrning	0	0	0
H - Hållbarhet - Miljömässig, social och ekonomisk	19	28	14
K - Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare	258	222	219
NT - Näringsliv och tillväxt	0	0	0
I - Infrastruktur	385	556	352
A - Ett aktivt liv	48	57	13
U - Utbildning	99	36	45
TS - Trygghet och stöd	74	65	60
TOTALT	883	964	703

Total budget per processgrupp (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Allmän fritidsverksamhet	12	1	1
Avfall och återvinning	1	1	1
Bibliotek	0	38	7
Drift av sport- och fritidsanläggningar	25	18	6
Fordon och transporter	6	6	12
Fritidsgårdar	11	0	0
Förskola	52	1	0
Gator, vägar och parkering	85	91	66
Grundskola	47	35	45
Insatser för vuxna	74	65	60
Inventariehantering	33	37	42
Kommunal kulturskola/musikskola	1	0	0
Lantmäteri och kartarbete	1	1	1
Leda, styra och organisera	0	1	0
Lokalförsörjning och fastighetsunderhåll	183	143	123
Mark och exploatering	5	5	5
Minska miljö- och klimatpåverkan	19	28	14
Parkförvaltning	7	4	3
Systemförvaltning och IT-arkitektur	35	35	40
Vatten och avlopp	286	454	277
TOTALT	883	964	703

Belopp i 2024 års nivå. Se bilaga "Investeringsbudget 2024 med flerårsplan 2025–2026"

6.2 Större investeringsobjekt

Investering i mnkr	Tot per objekt	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Annersia verksamhetsområde, utökning	299	100	130	100
Biblioteket, renovering	38	0	38	0
Brandskydd/Ersättningsbostäder/Nya LSS-bostäder	60	60	60	45
Brunflo centrumutveckling	12	4	8	0
Brunflo Södra	200	0	10	45
Brunflo, utveckling småbåtshamn/badplats	16	1	10	5
Datorer	41	11	14	16
Fritidsgård Valla	10	10	0	0
Frösön Norra nyanläggning	50	5	20	25
Fåker verksamhetsområde, utökning	17	17	0	0
Ledningsnät, sanering (23 mnkr/år)	23	22	23	23
Minnesgårde vattenverk inkl nytt råvattenintag	742	120	250	119
Oljekonverteringar	50	10	10	10
Ottfjällets förskola	92	52	1	0
Palmcrantzskolan, ombyggnation kök till IES	20	20	0	0
Prästgatan - belysning/gestalning/trygghet	19	6	6	7
Reserv utveckling friluftsliv	10	10	0	0
Rådhuset renovering	100	60	20	0
Solliden kök	17	7	10	0
Storviken, ventilation	10	10	0	0
Trafikplats Odenskog	28	15	5	0
Treälvsskolan	45	20	25	0
Underhåll	293	83	100	110
Underhållsbeläggning	43	15	14	14
Utvecklingsplaner Lit, Häggenås	10	10	0	0
Östersundslänken	96	35	44	13
SUMMA	2 341	703	798	532

7 Finansiell plan 2024–2026

7.1 Resultatbudget

RESULTATBUDGET 2024-2026						
Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos Aug 2023* inkl utdelning/a mortering 450 mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	1 133 400	905 093	912 300	909 093	918 093	927 093
varav intäkter exploatering:		8 500		14 000	8 000	8 000
Intäktsförstärkning						
Verksamhetens kostnader	-5 280 200	-5 393 784	-5 448 100	-5 691 479	-5 729 921	-5 837 279
Avskrivningar	-255 500	-310 285	-310 300	-343 790	-369 863	-372 178
VERKSAMHETENS NETTO- KOSTNADER	-4 402 300	-4 798 976	-4 846 100	-5 126 176	-5 181 691	-5 282 364
Skatteintäkter	3 349 200	3 415 646	3 474 700	3 567 855	3 744 860	3 906 549
Gen. statsbidrag och utjämning	1 275 200	1 354 465	1 372 500	1 460 925	1 459 388	1 477 162
SKATTEINTÄKTER OCH GENERELLA STATSBI DRAG	4 624 400	4 770 111	4 847 200	5 028 780	5 204 248	5 383 711
VERKSAMHETENS RESULTAT	222 100	-28 865	1 100	-97 396	22 557	101 347
Finans. intäkter, likviditet m m	87 500	29 950	872 200	36 100	39 800	41 900
Finansiella intäkter Internbank		208 200		291 600	324 500	374 300
Aktieutdelning Östersunds Rådhus AB		86 365		171 940	0	0
Finansiella kostnader, lån m m	-133 500	-48 100	-330 600	-53 600	-68 700	-83 400
Finansiella kostnader Internbank		-180 840		-258 320	-285 420	-330 520
Finans kostn, ökn pens.skuld		-33 169		-44 687	-19 755	-12 050
RESULTAT FÖRE EXTRA- ORDINÄRA POSTER	176 100	33 541	542 700	45 637	12 982	91 577
Extraordinära poster						
ÅRETS RESULTAT	176 100	33 541	542 700	45 637	12 982	91 577
Varav för oförutsedda behov:						

7.2 Kassaflödesbudget

KASSAFLÖDESBUDGET 2024-2026						
Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos Aug 2023* inkl utdelning/a mortering 450 mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat	176 100	33 541	1 032 700	45 637	12 982	91 577
Justering för av- och nedskrivningar	255 500	310 285	310 300	343 790	369 863	372 178
Upplösning investeringsbidrag	-1 900	-1 900	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Justering förändring pensionsavsättning	18 300	74 506	95 000	130 280	25 797	446
Upplösning bidrag infrastruktur	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
		-29 800				
Just för övr ej rörelsek.påverk. poster	68 200	-8 500	-52 600	-8 000	-8 000	-8 000
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>517 300</i>	<i>379 232</i>	<i>1 383 200</i>	<i>509 507</i>	<i>398 442</i>	<i>454 001</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-205 700		-48 700			
Ökning /minskning förråd	-1 200		0			
Förändring anslutningsavgifter	4 100		0			
Förändring exploateringstillgångar	-12 600		12 600			
Förändring omsättningstillgångar			-20 200	-42 400	-43 800	-41 450
Ökning/minskning kortfristiga skulder	251 100		460 400			
<i>Kassaflöde från löpande verksamh</i>	<i>553 000</i>	<i>379 232</i>	<i>1 787 300</i>	<i>467 107</i>	<i>354 642</i>	<i>412 551</i>
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Nettoinvesteringar	-1 153 800	-807 120	-907 300	-882 580	-964 430	-702 750
Försäljn av mat. anlägg.n.tillgångar	6 600		6 000			
Invest. i immateriella anlägg.n.tillgångar						
Invest. i finans. anlägg.n.tillgångar	-829 700	-29 800				
Försäljn av finans anlägg.n.tillgångar	822 100		2 900			
Investeringar i exploateringstillgångar		-36 950		-47 589	-60 150	-44 750
Försäljning av exploateringstillgångar		39 150		50 250	64 400	66 000
<i>Kassaflöde från invest.verksamh.</i>	<i>-1 154 800</i>	<i>-834 720</i>	<i>-898 400</i>	<i>-879 919</i>	<i>-960 180</i>	<i>-681 500</i>
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Upptagna lån Internbank	1 220 000	1 450 000	1 400 000	1 580 000	1 705 000	1 330 000
<i>Varav kommunen</i>	<i>475 000</i>	<i>450 000</i>	<i>300 000</i>	<i>500 000</i>	<i>625 000</i>	<i>330 000</i>
Amortering internbank			-450 000			
<i>Varav kommunen</i>						
Nyupptagna lån intäktsfinans verks						
Förändring av långfristiga fordringar	-741 700	-1 000 000	-1 100 000	-1 080 000	-1 080 000	-1 000 000
Investeringsbidrag	25 100		100			
Förändring medfinansiering infrastruktur	0					
Minskning av långfristiga fordringar		79	0			
<i>Kassaflöde från finans.verks.h</i>	<i>503 400</i>	<i>450 079</i>	<i>-149 900</i>	<i>500 000</i>	<i>625 000</i>	<i>330 000</i>
ÅRETS KASSAFLÖDE	-98 400	-5 409	739 000	87 188	19 462	61 051
Likvida medel vid årets början	862 800	867 100	714 300	1 092 100	1 179 288	1 198 750
Likvida medel vid årets slut	764 400	861 691	1 453 300	1 179 288	1 198 750	1 259 801

7.3 Balansbudget

BALANSBUDGET 2024-2026	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos Aug 2023* inkl utdelning/a mortering 450 mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Tkr						
TILLGÅNGAR						
<u>Im- och Materiella anläggningstillgångar</u>						
Immateriella anläggningstillgångar	2 000	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
Mark, byggnader, anläggningar	4 381 300	4 852 352	4 918 600	5 403 511	5 938 621	6 236 136
Maskiner och inventarier	264 100	394 784	323 800	377 679	437 136	470 193
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>						
Aktier och andelar	656 300	686 100	655 700	655 700	655 700	655 700
Pensionsmedelsförvaltning	928 700	960 700				
Långfristig fordran	1 100	1 020	1 100	1 100	1 100	1 100
Utlåning Internbank	5 500 000	6 645 000	6 600 000	7 680 000	8 760 000	9 760 000
Bidrag infrastruktur	8 700	7 700	8 700	7 600	6 500	5 400
Summa anläggningstillgångar	11 742 200	13 548 756	12 509 000	14 126 690	15 800 157	17 129 629
<u>Omsättningstillgångar</u>						
Exploateringsstillgångar	81 300	93 000	68 700	74 039	77 789	64 539
Förråd m.m.	2 500	1 300	2 500	2 500	2 500	2 500
Kortfristiga placeringar			1 040 100	1 082 500	1 126 300	1 167 750
Varav finansiella placeringar för pension			990 000	1 024 600	1 062 900	1 103 300
Kortfristiga fordringar	512 100	396 300	560 800	560 800	560 800	560 800
Kassa och bank	764 400	861 691	1 413 300	1 500 488	1 519 950	1 581 001
Summa omsättningstillgångar	1 360 300	1 352 291	3 085 400	3 220 327	3 287 339	3 376 590
SUMMA TILLGÅNGAR	13 102 500	14 901 047	15 594 400	17 347 017	19 087 496	20 506 219
SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL						
Eget kapital	4 149 000	4 131 941	4 691 700	4 737 337	4 750 319	4 841 896
därav årets resultat	176 100	33 541	542 700	45 637	12 982	91 577
Avsättning för pensioner	344 700	418 306	439 700	569 980	595 777	596 223
Övriga avsättningar	33 400	27 900	33 400	33 400	33 400	33 400
Upplåning Internbank	6 445 000	8 475 000	7 845 000	9 425 000	11 130 000	12 460 000
-varav kommunens lån	945 000	1 830 000	1 245 000	1 745 000	2 370 000	2 700 000
Övriga långfristiga skulder	52 000		63 900	63 900	63 900	63 900
Investeringsbidrag	64 900	37 700	61 800	58 500	55 200	51 900
Kortfristiga skulder	2 013 500	1 810 200	2 458 900	2 458 900	2 458 900	2 458 900
SUMMA SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL	13 102 500	14 901 047	15 594 400	17 347 017	19 087 496	20 506 219
Soliditet inkl pensionsskuld fr o m 1998	31,7%	27,7%	30,1%	27,3%	24,9%	23,6%
Soliditet inkl pensionsskuld fr o m 1998 och ansvarsförbindelse	21,8%	18,9%	21,7%	19,5%	18,0%	17,5%
Ansvarsförbindelse pensioner	1 293 300	1 316 975	1 311 894	1 359 388	1 312 130	1 249 988

8 Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktiges beslut om rambudget 2024 med flerårsplan 2025–2026.